

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมิน
ความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน

โดย

อาจารย์ นฤมล ถนอมพงษ์ชาติ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2550

(ก)

ชื่อเรื่อง: การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน

ผู้วิจัย : อาจารย์ นฤมล อนุมพงษ์ชาติ

อาจารย์ สุฤกษา รักประสูติ

สถาบัน : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่พิมพ์: พุทธศักราช 2549

สถานที่พิมพ์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แหล่งที่เก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์: ศูนย์การวิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จำนวนหน้างานวิจัย: 120 หน้า

ลิขสิทธิ์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน เป็นการวิจัยประยุกต์เชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายในของ บริษัทกลุ่มธุรกิจการเงิน และเปรียบเทียบองค์ประกอบความเสี่ยงที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงกับมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงที่กำหนด ตามมาตรฐานการสอบบัญชีไทย ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายใน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัท กลุ่มธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยที่คงอยู่ในปี 2548

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตรวจสอบภายในบริษัทตัวอย่างให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงตามองค์ประกอบในการควบคุม ตามแนว COSO ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน และให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในองค์ประกอบความเสี่ยงเพื่อวางแผนตรวจสอบภายในแตกต่างกัน

นอกจากนั้นผู้ตรวจสอบภายในใช้องค์ประกอบความเสี่ยงไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 400 ซึ่งผู้ตรวจสอบ พิจารณาระดับความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม หากความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ผู้ตรวจสอบจะต้องหาวิธีตรวจสอบเนื้อหาสาระ ในรายละเอียดมากกว่าปกติ เพื่อที่จะลดความเสี่ยงของการตรวจสอบให้อยู่ในระดับต่ำพอที่จะยอมรับได้ แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ตรวจสอบ ภายในในกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง และความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับต่ำ ดังนั้นระดับความเสี่ยงจากวิธีการ ตรวจสอบที่จะยอมรับได้อยู่ในระดับต่ำเพื่อที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับต่ำพอที่จะรับได้ แต่ในทางปฏิบัติผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร ก็ ยังคงให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบในระดับมากในขณะที่กลุ่มเงินทุนให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบในระดับมากที่สุด

ในขณะที่ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มประกันภัยฯ พิจารณาระดับความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับปานกลาง ในขณะที่ประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับมาก ดังนั้นความเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบที่ยอมรับได้ต้องอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เพื่อที่จะลดความเสี่ยงในการสอบบัญชี ให้อยู่ในระดับต่ำ พอที่จะยอมรับได้ แต่กลุ่มประกันภัยฯยังคงให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบในระดับปานกลาง

จากการวิจัยพบว่าการใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายในไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สำหรับความเป็นอิสระของผู้ ตรวจสอบภายในจะพบว่าประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียนของธุรกิจ ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายในของผู้ ตรวจสอบภายใน ไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยองค์ประกอบความเสี่ยงและปัจจัยองค์ประกอบ การควบคุมภายใน

Title : Study of the utilization of audit risk factor in the risk assessment practices by internal auditors

Research : Mrs. Naruemon Thanompongchart **Institute :** Dhurakij Pundit University
Miss Sutika Rukprasoot

Year of Publication : 2004

Publisher : Dhurakij Pundit University
Printing

Sources : Research Center Dhurakij Pundit University

No. of Page : 99 pages

Copyright : Dhurakij Pundit University

Abstract

The Study of the use of risk factors and risk components in evaluating risks of internal auditors is a qualitative research. The purposes of this research were to provide the guideline in evaluating risks in order to plan the audition of the internal auditors of financial companies and to make a comparison between risk component used in evaluating risks and the standards of risk evaluation stipulated by the standards of Thai accounting audition including to analyze the factors affecting the use of risk components of internal auditors by using the questionnaire which asked the respondents to rank the priorities of evaluating risk factors of the internal auditing director. The data were collected from financial companies who registered in stock Exchange of Thailand in 2005.

The research findings revealed that the internal auditors of the sample companies ranked the priorities of evaluating risks according to the components to control risks of COSO in 5 aspects differently. Moreover, they also ranked the priorities of evaluating risks in risk components in order to plan the audition differently.

In addition, the internal auditors' use of risk components did not conform to the standards of accounting auditing Code No. 400 in which the auditors considered the degree of inherent risk and control risk. If the degree of risk was high, the auditor had to find a method of investigating

more content than they usually did in order to reduce the risk of audition and control it to be at the acceptable lever. However, according to the research results, the internal auditors of the banks and fund companies evaluated inherent risk and control risks at the low level. Therefore, the degree of risk from the method of investigation which could be a captable was at the low level. In practice; however, the auditors of the bank groups concentrated on the evaluation of risk factors from auditing at the high level whereas the fund groups gave their priority to the evaluation of risk from auditing at the highest level.

The auditors of the insurance companies considered the degree of associated risk at the moderate level while evaluating the controlled risk at the high level therefore, the risk from the acceptable auditing must be at the low level in order to reduce the risk of auditing to the low level. However, the insurance companies prioritized the evaluation of risks from auditing at the moderate level.

Furthermore, it was found that the use of risk factors of internal auditors was independent of experience, types of business, registered fund of business as well as the period of time in auditing profession. These factors did not correlate with levels of opinion in evaluating risk factors and internal control factors.

This research suggested that there should be more work on the companies with auditing department to study whether these companies allocated the budget for the personnel development in auditing department in order to find how much emphasis the top management of the organization really put on internal auditing.

(จ)

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยง ในการประเมินความเสี่ยง ในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน” ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน กลุ่มธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่มีส่วนสนับสนุนให้งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์	สามโกเศศ	อธิการบดี
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย	พิศาลบุตร	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย
3. อาจารย์วิศิษฐ์ศรี	จินตนา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบัญชี
4. ดร.ปรีเปรม	นนทสิทธิ์	คณบดีคณะกรรมการบัญชี
5. อาจารย์ปกรณ์	เพ็ญภาคกุล	ที่ปรึกษา
6. ดร.พรสิริ	ปุ่นเกษม	ที่ปรึกษา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมพร	เที่ยงตระกูล	รองคณบดีฝ่ายบริหารคณะ
การบัญชี		
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา	รัชฎาวิชิตกุล	อาจารย์ประจำสถาบันภาษา
9. อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัย		

อาจารย์ณฤมล ถนอมพงษ์ชาติ

อาจารย์สุฎีกา รักประสูติ

กันยายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(4)
บทที่ 1	
บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	2
คำนิยามศัพท์	2
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	
เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง	4
วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน	5
วิวัฒนาการของการควบคุมภายใน	6
โครงสร้างการควบคุมภายในตามแนว COSO	6
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง	9
ความเสี่ยงในการตรวจสอบ	10
การประเมินความเสี่ยงในการวางแผนตรวจ	12
มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 400	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
กรอบแนวคิดการวิจัย	17

บทที่ 3	ระเบียบและวิธีการวิจัย	18
	ประชากรและกลุ่มประชากรตัวอย่าง	18
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	18
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	20
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	20
	การวิเคราะห์ข้อมูล	21
 บทที่ 4	 ผลการวิจัย	 22
	4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ	22
	4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	23
	4.3 ข้อมูลทางด้านการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	25
	4.4 ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงสืบเนื่อง	27
	4.5 ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม	33
	4.6 ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	40
	4.7 ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยง	45
	4.8 ข้อมูลค่าร้อยละของการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงสืบเนื่อง	48
	4.10 ข้อมูลแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงจากการ ควบคุม	53
	4.11 ข้อมูลแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง จากวิธีการตรวจสอบ	54
	4.12 เปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงสืบเนื่อง	55

สารบัญ (ต่อ)

4.13	ข้อมูลเปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงการควบคุม	56
4.14	ข้อมูลเปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยงสืบเกี่ยวกับ ความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงการตรวจสอบ	57
4.15	ข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ระดับความคิดเห็น ในการประเมินความเสี่ยง แยกตาม ประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุน จดทะเบียน และ ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน ข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง	58
บทที่ 5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	60
	สรุปผลการวิจัย	60
	บรรณานุกรม	76
	ภาคผนวก ก	77
	ภาคผนวก ข	91
	ภาคผนวก ค	98

สารบัญตาราง

บทที่ 4	ผลการวิจัย	22
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ	22
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	23
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลทางด้านการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	25
ตารางที่ 4.4	ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงสืบเนื่อง	27
ตารางที่ 4.5	ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงสืบจากการควบคุม	33
ตารางที่ 4.6	ข้อมูล คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	40
ตารางที่ 4.7	ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น ในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยง	45
ตารางที่ 4.8	ข้อมูลคำร้อยละของการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง	48
ตารางที่ 4.9	ข้อมูลระดับความคิดเห็นแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงสืบเนื่อง	52
ตารางที่ 4.10	ข้อมูลแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงจากการควบคุม	53
ตารางที่ 4.11	ข้อมูลแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง จากวิธีการตรวจสอบ	54
ตารางที่ 4.12	เปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับความเห็นผู้บริหาร ในองค์ประกอบความเสี่ยงสืบเนื่อง	55
ตารางที่ 4.13	ข้อมูลเปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับความเห็น ผู้บริหาร	56
	ในองค์ประกอบความเสี่ยงการควบคุม	
ตารางที่ 4.14	ข้อมูลเปรียบเทียบผลการประเมินความเสี่ยงสืบเกี่ยวกับ ความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงการตรวจสอบ	57
ตารางที่ 4.15	ข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ระดับความคิดเห็นในการประเมิน ความเสี่ยง แยกตาม ประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียน และระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานการสอบบัญชีของสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 82 (SAS No. 82) ประกาศใช้ ปี พ.ศ. 2540 กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องประเมินความเสี่ยงที่มีผลเป็นนัยสำคัญต่อการรายงานงบการเงิน เนื่องจากการทุจริต หรือจากการที่ไม่ได้วางแผนตรวจสอบเพื่อรองรับความเสี่ยงนั้น สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่องการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายในขึ้น และสมาคมผู้ตรวจสอบภายในระหว่างประเทศ (The Institute Internal Auditors: IIA) ได้กำหนดกิจกรรมการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบภายใน เพื่อช่วยองค์กรในการระบุและประเมินผลการบริหารความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และช่วยในการปรับปรุงระบบบริหารและควบคุมความเสี่ยง

1.2 ความเสี่ยงในการตรวจสอบ (Audit Risk) มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1.2.1 ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) คือความเสี่ยงรวมของกิจการที่ตรวจสอบ เกิดจากปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยภายในองค์กร

1.2.2 ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) คือความเสี่ยงที่เกิดจากระบบการควบคุมภายในของกิจการ

1.2.3 ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) คือความเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบที่ไม่อาจค้นพบเหตุการณ์หรือรายการผิดพลาดที่มีสาระสำคัญได้

ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดให้ต้องมีหน่วยงานตรวจสอบภายในและมีกรรมการตรวจสอบภายใน โดยกิจการสามารถใช้หน่วยงานภายใน หรือจ้างหน่วยงานภายนอกได้ แนวปฏิบัติในการตรวจสอบมีแนวทางกำหนดไว้ตามมาตรฐานของ IIA เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติงานและสามารถสอบได้ใบอนุญาต

การระบุและประเมินความเสี่ยงอย่างไม่พอเพียง มีผลต่อความสัมฤทธิ์ผลในการตรวจสอบภายใน และส่งผลให้การตรวจสอบภายในขาดประสิทธิภาพ ในปัจจุบันแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงโดยการใช้ตัวชี้วัดและองค์ประกอบความเสี่ยงมีความหลากหลายในการ

ทำงาน

ของผู้ตรวจสอบภายใน และยังไม่มีแนวทางชัดเจน การวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการใช้ปัจจัยบ่งชี้หรือองค์ประกอบความเสี่ยง จึงเป็นที่ต้องการอย่างสูงเพื่อให้การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ซึ่งหมายถึง สามารถลดการแสดงความเห็นหรือลดการรายงานความเสี่ยงผิดพลาด นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอและปรับเปลี่ยนมาตรการควบคุมภายในให้มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา สามารถลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับยอมรับได้ ช่วยในการบริหารความเสี่ยงในยุคการค้าเสรี

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3.2 เปรียบเทียบองค์ประกอบความเสี่ยงที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงกับมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงที่กำหนดตามมาตรฐานการสอบบัญชีไทย หรือมาตรฐานการตรวจสอบระหว่างประเทศ

1.3.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายใน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผู้ตรวจสอบภายในใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงเพื่อประเมินความเสี่ยงแตกต่างกัน

1.4.2 ผู้ตรวจสอบภายในใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงสอดคล้องกับมาตรฐานการตรวจสอบทั่วไป

1.4.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายในขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน

1.5 คำนิยามศัพท์

1.5.1 ความเสี่ยงในการตรวจสอบ (Audit Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้ตรวจสอบแสดงความเห็นไม่เหมาะสมเมื่องบการเงิน เหตุการณ์ หรือรายการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างเป็นสาระสำคัญ

1.5.2 ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เหตุการณ์หรือรายการแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริง

1.5.3 ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่ระบบการควบคุมภายในไม่อาจป้องกันหรือตรวจพบการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง และแก้ไขได้ทันเวลา

1.5.4 ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่วิธีการตรวจสอบที่ผู้ตรวจสอบไม่สามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย กล่าวคือในด้านประชากรและระยะเวลาโดยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจแนวปฏิบัติและความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในของธุรกิจ กลุ่มบริษัทธุรกิจการเงิน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่คงอยู่ในปี 2548 จำนวน 69 บริษัท และทดสอบนัยสำคัญความสัมพันธ์คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน กับแนวปฏิบัติการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบประจำปี 2548

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ผู้ตรวจสอบภายใน ได้แนวทางการปฏิบัติงานในการประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายในเพื่อการวางแผนการตรวจสอบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

1.7.2 สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน ได้ใช้ข้อมูลจากผลการวิจัย ทราบการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงผู้ตรวจสอบภายในสอดคล้องกับมาตรฐานการตรวจสอบทั่วไป เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติของการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงผู้บริหาร

1.7.3 องค์การธุรกิจ และบุคคลทั่วไปได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการประเมิน และการบริหารความเสี่ยง เพื่อกำหนดแผนและแนวทางลดความเสี่ยงได้ทันทั่วทั้งที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยง ในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

2.1 ความหมายของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในตามความหมายของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ให้ความหมายหรือคำนิยาม “การควบคุมภายใน” ไว้ดังนี้

“Internal Control is a process , effected by an entity’s board of director , management and other personnel , designed to provide reasonable assurance regarding the achievement of objective in the following categories :

- ◆ Effectiveness and efficiency of operations
- ◆ Reliability of financial reporting
- ◆ Compliance with applicable laws and regulations ”

“การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้นซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องดังต่อไปนี้

- ◆ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- ◆ ความเชื่อถือได้ของข้อมูลและรายงานทางการเงิน
- ◆ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ”

มาตรฐานการตรวจสอบบัญชีรหัส 400 ของสมาคมนักบัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายหรือคำนิยาม “ ระบบการควบคุมภายใน ” ไว้ดังนี้

“ระบบการควบคุมภายใน” หมายถึง “นโยบายและวิธีการปฏิบัติ (การควบคุมภายใน) ซึ่งผู้บริหารของกิจการกำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดความมั่นใจเท่าที่สามารถทำได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปได้อย่างมีระเบียบและประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สินการป้องกันและการตรวจพบทุจริตและข้อผิดพลาด ความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกบัญชีและการจัดทำข้อมูลทางการเงิน

เชื่อถือได้อย่างทันเวลา นอกเหนือจากเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานของระบบบัญชีแล้ว ระบบการควบคุมภายในยังครอบคลุมถึง สภาพแวดล้อมของการควบคุม และวิธีการควบคุม”

สำหรับความหมายของ การควบคุมภายในในแนวปฏิบัติ หมายถึง ระบบการควบคุม กระบวนการในการปฏิบัติงานที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับที่สมเหตุสมผลว่าการบริหารและการปฏิบัติงานจะสามารถบรรลุเป้าหมาย และให้เกิดผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งครอบคลุมถึง กระบวนการในการจัดการ วิธีการ หรือเครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กร

2.2 วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน คือกระบวนการปฏิบัติงานที่ทุกคนในองค์กรตั้งแต่คณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุกระดับ และพนักงานทุกคน ร่วมกันกำหนดให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับที่สมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการ ต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติงาน (Operation Objective) จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน รวมถึงการทำการ การป้องกันทรัพย์สินไม่ให้สูญหาย ซึ่งอาจมีรายละเอียดแตกต่างกันในแต่ละกิจการ แต่ควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ทำให้สามารถแข่งขันกับกิจการอื่นได้ ทั้งในด้านราคา คุณภาพ ความพึงพอใจ เช่น ความรวดเร็วในการตอบสนองลูกค้า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเทคโนโลยีให้สนองความต้องการของลูกค้า

2. วัตถุประสงค์ด้านการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Objective) หมายถึง รายงานงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งที่เป็นรายงานประจำปีและรายไตรมาส ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญในการจัดทำให้เชื่อถือได้ (reliability) การจัดประเภทและการเปิดเผยข้อมูลต้องเหมาะสม (fair presentation and disclosure) เป็นไปตามมาตรฐานบัญชี และงบการเงินแสดงข้อมูลไม่ขัดต่อข้อเท็จจริง (Financial statement assertion) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเกิดจริง ความครบถ้วน ความถูกต้อง การวัดมูลค่า ภาระผูกพัน การจัดประเภทและการเปิดเผยข้อมูลฯ ในปัจจุบันถือว่าผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานงบการเงินให้ได้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

3. วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Compliance Objective) เช่น ข้อกำหนดทางภาษี เงื่อนไขทางการค้า ผู้บริหารต้องมั่นใจว่าองค์กรปฏิบัติตามในเรื่องดังกล่าว เพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้อง การถูกยกเลิกสัญญา หรือเกิดความเสียหายอื่นที่มีต่อชื่อเสียงกิจการ

2.3 วิวัฒนาการของการควบคุมภายใน

ค.ศ. 1977 ประกาศใช้กฎหมาย The U.S. Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) ในสหรัฐอเมริกา การจ่ายเงินสินบนผิดกฎหมาย และรายจ่ายที่พิสูจน์ผู้รับไม่ได้ไม่สามารถบันทึกบัญชีได้

ค.ศ.1987 คณะกรรมการที่เรียกชื่อว่า Treadway Commission ได้เสนอให้ตั้งคณะทำงานจากสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษารูปแบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับสถานการณ์สมัยใหม่ และคณะทำงานชุดนี้ รู้จักกันในนามว่า Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งประกอบด้วยสถาบันวิชาชีพ 5 แห่งคือ American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) , American Accounting Association (AAA) , Financial Executives Institute (FEI), Institute of Internal Auditors (IIA) , และ Institute of Management Accountants (IMA)

ค.ศ.1992 COSO ได้เสนอรายงานโครงสร้างการควบคุมภายในใหม่ (Internal Control Framework) ปรับปรุงเกี่ยวกับความหมายวัตถุประสงค์ องค์ประกอบการควบคุมภายในที่สมบูรณ์ และการประเมินผลการควบคุมภายในรายงานดังกล่าวเป็นรายงานที่ทุกสถาบันวิชาชีพตกลงยอมรับที่จะใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ในปัจจุบันการทดสอบความรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับโครงสร้างการควบคุมภายในจะต้องใช้โครงสร้างและแนวคิดของ COSO เป็นแนวคำตอบ

2.4 โครงสร้างการควบคุมภายในตามแนว COSO

ประกอบด้วยองค์ประกอบการควบคุม 5 องค์ประกอบ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5. การติดตามผลและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

(หมายเหตุ วิวัฒนาการของการควบคุมภายในข้างต้นอ้างอิงมาจากหนังสือการตรวจสอบและการควบคุมภายใน รศ.อุษณา ภัทรมนตรี)

2.5 โครงสร้างการควบคุมภายในตามแนว COSO

องค์ประกอบการควบคุมภายในการควบคุมภายใน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.5.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
- 2.5.2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- 2.5.3 กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
- 2.5.4 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
- 2.5.5 การติดตามและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

2.5.1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)

การจัดบรรยากาศการควบคุมในองค์กรโดยบุคคล องค์ประกอบด้านแรก เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก (Control Consciousness) และบรรยากาศ ของการควบคุมภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรขององค์กรเกิดความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่ดีในการควบคุมและการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ โดยเน้นการสร้างบรรยากาศโดยผู้บริหารระดับสูง (Tone at the top) COSO ถือบุคลากรเป็นองค์ประกอบแรกสำคัญที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานและมีอิทธิพลสำคัญต่อบรรยากาศของการควบคุมภายในองค์กรทั้งหมด การมีบุคลากรดีเป็นแกนของจักรกลสำคัญในการผลักดันสิ่งอื่นๆ ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร COSO ระบุองค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมหลายประการ ตัวอย่างเช่น

- ความซื่อสัตย์และจริยธรรม (Integrity and Ethical Values)
- ความรู้ทักษะและความสามารถของบุคลากร (Commitment to competence)
- คณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบ (Board of Directors or Audit Committee)
- ปรัชญาและสไตล์การทำงานของผู้บริหาร (Management Philosophy and Operation Styles)
- โครงสร้างการจัดองค์กร (Organizational Structure)
- วิธีมอบอำนาจและความรับผิดชอบ (Assignment of Authority and Responsibility)
- นโยบายและวิธีบริหารด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Policy and Practices)

2.5.2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยง เป็นเครื่องมือทางการบริหารอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารนิยมใช้ในปัจจุบันเนื่องจากเป็นการค้ายุคการแข่งขันเสรีที่มีความเสี่ยงสูงและต้องการการเตรียมพร้อมในทุก

สถานการณ์ เพื่อประเมินความเสี่ยงล่วงหน้าและการจัดการบริหารความเสี่ยงให้มีผลกระทบต่อองค์กรหรือหน่วยที่รับผิดชอบในระดับที่ยอมรับได้

ขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงคือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives Setting)
2. การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis)
3. การบริหารความเสี่ยงหรือความเปลี่ยนแปลง (Risk or Change Management)

2.5.3 กิจกรรมการควบคุม(Control Activities)

องค์ประกอบที่ 3 ของการควบคุมภายใน คือ กิจกรรมการควบคุม หมายถึง การกระทำ (action) ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามนโยบาย วิธีการปฏิบัติงาน และคำสั่งต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนด ซึ่งเมื่อกระทำอย่างถูกต้อง ภายในเวลาที่เหมาะสมแล้ว ควรเพิ่มความมั่นใจในความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือคือกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกัน ค้นพบ หรือลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ตามผลการประเมินความเสี่ยงที่กล่าวไปแล้ว

ประเภทของการควบคุม สามารถแบ่งได้ 4 ประเภทคือ

- ◆ การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control)
- ◆ การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control)
- ◆ การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Control)
- ◆ การควบคุมแบบส่งเสริม (Directive Control)

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง การให้ความเห็นชอบ (Approvals) การอนุมัติ (Authorization) การสอบขึ้น (Verification) การกระบบยอด (Reconciliation) การสอบทานผลงาน (Review of performance) การรักษาความปลอดภัย (Security of Assets) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties) และการควบคุมระบบสารสนเทศ (Controls over Information Systems)

ตัวอย่างกิจกรรมการควบคุมที่ระบุในรายงาน COSO ได้แก่

- ◆ การกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจน (Policies and Procedures)
- ◆ การสอบทานโดยผู้บริหารระดับสูง(Top Management Review)
- ◆ การสอบทานโดยผู้บริหารระดับกลาง (Functional Management Review)
- ◆ การควบคุมการประมวลผลข้อมูล (Controls over Information Processing)
- ◆ การควบคุมทางกายภาพ (Physical Controls)
- ◆ การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)
- ◆ การใช้ดัชนีวัดผลการดำเนินงานที่สำคัญ (Key Performance Indicators)
- ◆ การจัดทำหลักฐานเอกสาร (Documentation)

2.5.4 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

สารสนเทศ (Information) หมายถึง สารสนเทศทางการบัญชี และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ทั้งที่เป็นสารสนเทศจากแหล่งภายใน และแหล่งภายนอก ผู้บริหารยุคใหม่จำเป็นต้องตื่นตัวและใช้สารสนเทศโดยเฉพาะที่มีลักษณะเป็นสิ่งบอกเหตุ (Warning Signals) ประกอบการพิจารณาสั่งการแก้ไข เพราะอาจสายเกินไปแก้หากรอให้เกิดจริง ส่วนผู้ปฏิบัติงานใช้สารสนเทศที่ออกมาจากฝ่ายบริหารเป็นเครื่องชี้นำทิศทางการปฏิบัติหน้าที่

การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การจัดให้มีการเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน การจัดระบบสื่อสารให้สารสนเทศที่มีส่งถึงผู้ที่ควรได้รับ หรือมีไว้พร้อมอย่างทันกาล และการสื่อสารที่ดีต้องเป็นการสื่อสารสองทาง คือมีการรับและส่งข้อมูลแบบโต้ตอบกันได้

2.5.5 การติดตามผลและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การควบคุมภายในขององค์กรใดองค์กรหนึ่งจะสมบูรณ์ไม่ได้ หากขาดการติดตามผลของผู้บริหาร เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่า มาตรการและระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งการติดตามผล หมายถึง การติดตามโดยฝ่ายบริหารที่กำหนดระบบการควบคุม และการประเมินผลอิสระ (Monitoring and Separate Evaluation) องค์ประกอบย่อยในการติดตามประเมินผลได้แก่

การติดตามผลระหว่างการดำเนินงาน (On Going Monitoring)

การประเมินผลอิสระ (Separate Evaluation)

การรายงานข้อบกพร่องและการสั่งการแก้ไข

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การประเมินความเสี่ยงเป็นเทคนิคการตรวจสอบสำคัญอีกวิธีหนึ่ง ที่ IIA ได้กำหนดรายละเอียดของวิธีการใน SIAS ฉบับที่ 9 สรุปสาระสำคัญได้ว่า กระบวนการประเมินความเสี่ยงของฝ่ายตรวจสอบภายใน ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนทั้งในการวางแผนประจำปี และการวางแผนในแต่ละงานที่จะตรวจสอบ เพื่อช่วยในการกำหนดตารางเวลาการปฏิบัติงานและการจัดสรรทรัพยากรของฝ่ายตรวจสอบภายในเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่องค์กรกำลังเผชิญหน้าและจัดสรรให้ความสำคัญต่อการตรวจเรื่องที่มีความเสี่ยงสูงเป็นลำดับแรก

นอกจากนี้จากรายงานของ COSO ยิ่งเพิ่มสำคัญในการประเมินความเสี่ยงทั้งในการกำหนดกิจกรรมควบคุมและในการวางแผนการตรวจสอบ ได้กล่าวถึงการประเมินความเสี่ยงในการกำหนดกิจกรรมควบคุมไปแล้ว ดังนั้นจึงจะอธิบายแนวคิดการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ

2.7 ความเสี่ยงในการตรวจสอบ (Audit Risk)

องค์กรในปัจจุบันล้วนดำเนินการภายใต้ภาวะความเสี่ยง ผู้บริหารจึงต้องศึกษาและจัดการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรเผชิญภาวะความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ ส่วนการตรวจสอบในปัจจุบันเน้นการตรวจสอบตามแนวการประเมินความเสี่ยง (Risk based approach) เพื่อลดความเสี่ยงในการตรวจสอบ ให้อยู่ในระดับที่ผู้ตรวจสอบยอมรับได้ ทำให้ผลงานของผู้ตรวจสอบเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้การประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบยังช่วยให้ผู้ตรวจสอบจัดสรรเวลาและทรัพยากรในการตรวจไปในเรื่องที่มีสาระสำคัญ และเพื่อค้นพบสัญญาณความเสี่ยงจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดสำคัญที่องค์กรควรทราบและป้องกันไว้ล่วงหน้า

ความเสี่ยงในการตรวจสอบ หมายถึง โอกาสที่ผู้ตรวจสอบผลการตรวจสอบผิดพลาดจากข้อเท็จจริง ประกอบด้วยปัจจัย ความเสี่ยง 3 ประเภท คือ

2.7.1 ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่องหรือความเสี่ยงที่แฝงอยู่ (Inherent Risk) หมายถึงปัจจัยความเสี่ยงที่แฝงหรืออาจเกิดขึ้นกับกิจการหรือในเรื่องที่จะตรวจสอบ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยยังไม่คำนึงการควบคุมภายในที่กิจการมี แบ่งความเสี่ยงประเภทนี้ได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.7.1.1 ปัจจัยความเสี่ยงแฝงที่มีลักษณะแพร่กระจาย (Pervasive Inherent Risk) เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ทั่วไปในองค์กร ระบบงาน กระบวนการ หรือ หน่วยงาน และผลเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่ ข้อผิดพลาด ความหลงลืม ความล่าช้า และการทุจริต ตัวอย่างของปัจจัยความเสี่ยงประเภทนี้ได้แก่

- สภาวะแวดล้อมภายนอก
- ความซับซ้อนของโครงสร้างองค์กร
- สไตล์การบริหาร วัฒนธรรมองค์กร และวิธีการปฏิบัติงาน
- ความกดดันจากการแข่งขัน
- สภาวะเศรษฐกิจและสถานะทางการเงิน
- ทักษะและความพึงพอใจของลูกจ้าง

ข้อกำหนดจากสถาบันกำกับดูแล

2.7.1.2 ปัจจัยความเสี่ยงแฝงเฉพาะ (Specific Inherent Risk) เป็นปัจจัยความเสี่ยงแฝงที่เกิดขึ้นเฉพาะระบบงาน กระบวนการ หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยเฉพาะและทำให้ระบบงานกระบวนการ หรือหน่วยงานนั้นไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตัวอย่างของปัจจัยความเสี่ยงประเภทนี้ได้แก่

- ◆ ความสามารถและระดับการฝึกอบรมของพนักงานเฉพาะเรื่อง
- ◆ จำนวนและความซับซ้อนของรายการค้าเฉพาะเรื่อง
- ◆ ขอบเขตสารสนเทศการบริหารเฉพาะเรื่อง
- ◆ ปัจจัยความเสี่ยงเฉพาะด้าน เช่น
- ◆ ความเสี่ยงด้านการตลาด ได้แก่ การขาดตลาดใหม่ไม่ได้
- ◆ ความเสี่ยงด้านการผลิต ได้แก่ การผลิตสินค้าไม่ตรงความต้องการ

ของลูกค้า

- ◆ ความเสี่ยงด้านการจัดซื้อ ได้แก่ การจัดซื้อสินค้าไม่ตรงความ

ต้องการของลูกค้า

2.7.2 ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม (Control risk) หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการควบคุมของกิจการที่ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่อาจป้องกัน ค้นพบ หรือแก้ไขความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการหรือกับทรัพย์สินที่ควบคุมได้อย่างทันกาล

2.7.3 ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection risk) หมายถึง ปัจจัยความเสี่ยงที่ทำให้วิธีการตรวจสอบที่ใช้ไม่สามารถค้นพบเหตุการณ์หรือรายการค้าที่ทำให้การบันทึกรายการผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ หรือทำให้ผลการตรวจในเรื่องนั้นผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญ ปัจจัยความเสี่ยงประเภทนี้เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้ตรวจสอบถือเป็นปัจจัยประเภทเดียวที่ผู้ตรวจสอบควบคุมได้ ส่วนปัจจัยความเสี่ยงสองประเภทแรกเป็นปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกหรือเกิดจากกิจการที่ผู้ตรวจสอบไม่อาจควบคุมได้ ตัวอย่างของความเสียหายประเภทจากวิธีการตรวจสอบ เช่น

- ◆ การสุ่มตัวอย่างผิด
- ◆ การสรุปผลผิดประเด็น การไม่รายงานไม่ตรงกับหลักฐานที่พบ
- ◆ การไม่เข้าใจธุรกิจที่ตรวจ

ในการตรวจสอบผลตรวจสอบจึงต้องลดความเสี่ยงที่ตนจะสรุปผลหรือรายงานผิด โดยต้องทำความเข้าใจธุรกิจ หรือระบบงาน กระบวนการ หรือหน่วยงานที่ตรวจ รวมทั้งระบบบัญชีสารสนเทศ และระบบการควบคุม เพื่อประเมินความเสี่ยงที่มี และ ลดความเสี่ยงจากวิธีการ

ตรวจสอบทั้งในการสุ่มทดสอบและการทดสอบเนื้อหาสาระเพื่อให้ความเสี่ยงในการตรวจสอบรวมอยู่ในระดับที่ผู้ตรวจสอบยอมรับได้

ตัวอย่างความเสี่ยงที่สำคัญที่ผู้ตรวจสอบควรรายงาน ได้แก่

- ◆ การตัดสินใจผิดพลาดอันเนื่องมาจากการใช้ข้อมูลที่ผิดพลาด ไม่ทันเวลา ไม่สมบูรณ์
- ◆ การสูญเสียทางการเงิน
- ◆ การรายงานทางการเงินและการเปิดเผยทางรายงานการเงินที่มีลักษณะต่อการทุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริงอย่างมีสาระสำคัญ
- ◆ ความผิดพลาดของข้อมูลบัญชีเนื่องจากเลือกวิธีการบัญชีไม่เหมาะสม
- ◆ การจัดเก็บรักษาทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดการรั่วไหลสูญหายได้ง่าย
- ◆ ความไม่พึงพอใจของลูกค้า ทศนคติทางด้านลบของสาธารณะชนที่มีต่อองค์กร
- ◆ ความล้มเหลวที่จะปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน กระบวนการ และข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้
- ◆ การจัดหาและการใช้ทรัพยากรโดยไม่ประหยัด ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ◆ ความล้มเหลวในการบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้

2.8 การประเมินความเสี่ยงในการวางแผนการตรวจ

มีผู้คิดวิธีการและรูปแบบที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยง (Risk Model) หลายวิธีการ มีตั้งแต่วิธีการอย่างง่ายถึงอย่างสลับซับซ้อนโดยใช้สูตรทางคณิตศาสตร์ และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีวิธีการประเมินความเสี่ยงใดเป็นที่ยอมรับว่าดีที่สุด และผู้ตรวจสอบยังคงต้องใช้ดุลยพินิจเชิงผู้ประกอบวิชาชีพประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งควรปรึกษาผู้บริหาร ผู้ชำนาญและหรือคณะกรรมการการตรวจสอบเพื่อความเห็นชอบ

การประเมินความเสี่ยงในการวางแผนการตรวจ แบ่งได้ 2 ระดับ คือ การวางแผนการตรวจประจำปี กับการวางแผนการตรวจเฉพาะงานแต่ละงาน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการประเมินความเสี่ยงในการวางแผนการตรวจระดับใด มักจะประกอบขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงดังนี้

2.8.1 การกำหนดวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่จะตรวจสอบ (Auditable Activities)

2.8.2 การระบุปัจจัยความเสี่ยงซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะตรวจสอบ (Identification of risk factors that are relevant to Auditable activities)

2.8.3 การวิเคราะห์และกำหนดระดับปัจจัยเสี่ยง (Risk Analysis)

2.8.4 การบริหารหรือนำผลประเมินความเสี่ยงไปใช้งาน(Risk Management)

จากมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน มาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ได้ว่าซึ่งความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน และความเสี่ยงในการสอบบัญชี รวมทั้งองค์ประกอบของความเสี่ยงนั้น ซึ่งได้แก่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

ผู้สอบบัญชีควรได้มาซึ่งความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะวางแผนการตรวจสอบและการพัฒนาวิธีการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอบบัญชีควรใช้ดุลยพินิจเชิงผู้ประกอบวิชาชีพ ในการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีและกำหนดวิธีการตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าความเสี่ยงในการสอบบัญชีได้ลดลงจนถึงระดับต่ำที่พอจะยอมรับได้

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสมเมื่องบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

1. ความเสี่ยงสืบเนื่อง คือ โอกาสที่ข้อบกพร่องของบัญชีหรือประเภทของรายการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการ หรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในข้อบกพร่องอื่นหรือประเภทของรายการอื่น โดยไม่คำนึงถึงการควบคุมภายในที่อาจมีอยู่ ซึ่งอาจป้องกัน หรือตรวจพบและแก้ไขการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงดังกล่าวได้

2. ความเสี่ยงจากการควบคุม คือ ความเสี่ยงที่ระบบบัญชีหรือระบบการควบคุมภายในไม่สามารถป้องกันหรือตรวจพบและแก้ไขการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้อย่างทันเวลา การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดขึ้นในข้อบกพร่องของบัญชีหรือประเภทของรายการ และอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในข้อบกพร่องอื่นหรือประเภทของรายการอื่น

3. ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ คือ ความเสี่ยงที่วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระซึ่งผู้ตรวจสอบใช้จะไม่สามารถตรวจพบการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในข้อบกพร่องของ

บัญชีหรือประเภทของรายการ โดยการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่นหรือประเภทของรายการอื่น

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400

การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายในตามรูปภาพข้างล่างนี้

จากการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมสรุปผลประเมินได้ดังนี้

ประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม				
		การประเมินความเสี่ยงจากการควบคุม		
		สูง	กลาง	ต่ำ
การประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องของผู้สอบบัญชี	สูง	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	กลาง
	กลาง	ค่อนข้างต่ำ	กลาง	ค่อนข้างสูง
	ต่ำ	กลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานการประเมินความเสี่ยงทุจริตของกิจการสอบบัญชี

Auditing Firms, fraud Risk Assessment Practices

(Sandra Waller Shelton, O. Ray Whittington, and David Landsittel)

ประสิทธิผลของการตรวจสอบในการค้นหาความผิดพลาดจากการรายงานเนื่องจากการทุจริตในงบการเงินเป็นสาระสำคัญต่ออาชีพการตรวจสอบ ได้นำไปสู่มาตรฐานการสอบบัญชีของสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 82 (Statement on Auditing) Standards (SAS) No82) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการหลายอย่างซึ่งผู้สอบบัญชีจะต้องพิจารณาความเสี่ยงของการรายงานที่ผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญเนื่องจากการทุจริต รายงานฉบับนี้ได้รายงานผลของการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของกิจการการตรวจสอบบัญชี (CPA Firms) ในการนำ SAS NO82 ไปปฏิบัติโดยเปรียบเทียบคู่มือการตรวจสอบเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงาน และสัมภาษณ์บุคลากรจากบริษัทตรวจสอบขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) และบริษัทขนาดรองลงมาอีก 2 บริษัท ผลจากการศึกษาพบว่า บริษัทสอบบัญชีมีความแตกต่างกันในประเด็นต่อไปนี้

2.9.1 ขอบเขตซึ่งประเมินความเสี่ยงทุจริตถูกรวมด้วยกันกับการตรวจสอบด้านอื่นๆ เช่น การประเมินของสภาพแวดล้อมการควบคุม

2.9.2 ระยะเวลาของการประเมินความเสี่ยงทุจริต

2.9.3 ระดับของการพิจารณาของปัจจัยเสี่ยงทุจริตและวิธีการของการประเมินที่ยอมรับตามข้อตกลงระหว่างขั้นตอนของการสอบบัญชี

2.9.4 ระดับการพิจารณาของปัจจัยเสี่ยงทุจริตและวิธีการของการประเมิน

2.9.5 ลักษณะแนวปฏิบัติของผู้สอบบัญชีที่มีต่อปัจจัยเสี่ยงทุจริต

โดยทั่วไปบริษัทตัวอย่างเชื่อว่า ปัจจัยเสี่ยงทุจริตตาม SAS NO 82 ถูกต้องตามกฎหมายแต่บางบริษัทไม่มีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ส่งผลให้หลายครั้งที่ไม่พบการทุจริตในการตรวจสอบ บริษัทส่วนใหญ่พิสูจน์ปัจจัยเสี่ยงในการทุจริตอื่น เพื่อเพิ่มเติมการตรวจใน SAS NO 82 ปัจจัยเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเหล่านั้นสอดคล้องกับตัวอย่างของงานวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ แต่หลายปัจจัยไม่สอดคล้อง แสดงรายชื่อปัจจัยเสี่ยง ที่ไม่ได้รวมอยู่ใน SAS NO 82 ซึ่งได้รับการพิสูจน์โดยถูกเลือกมาศึกษาวิจัย ปัจจัยเสี่ยงมากมายเหล่านี้ ได้รวมอยู่ในคู่มือการปฏิบัติงานหนึ่ง หรือมากกว่า หนึ่ง บริษัท สังเกตว่า 2 บริษัทของทั้งหมดที่ศึกษา (Bell and Carcello 1999 : COSO 1999) ได้นำออกมาตีพิมพ์เผยแพร่หลังจากข้อมูลได้ถูกเลือกมาศึกษาในเรื่องนี้

ปัจจัยอื่น ที่ไม่ได้รวมอยู่ใน SAS NO 82 และ ไม่ได้รับการพิสูจน์งานวิจัยก่อนหน้านี้ ซึ่งมีในคู่มือการปฏิบัติงาน 1 หรือมากกว่า 1 บริษัท ที่เพิ่มขึ้น บริษัทส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยเกี่ยวกับ

2.9.5.1 ลักษณะเด่นของการบริหาร และมีอิทธิพลเหนือการควบคุมทางสิ่งแวดล้อม

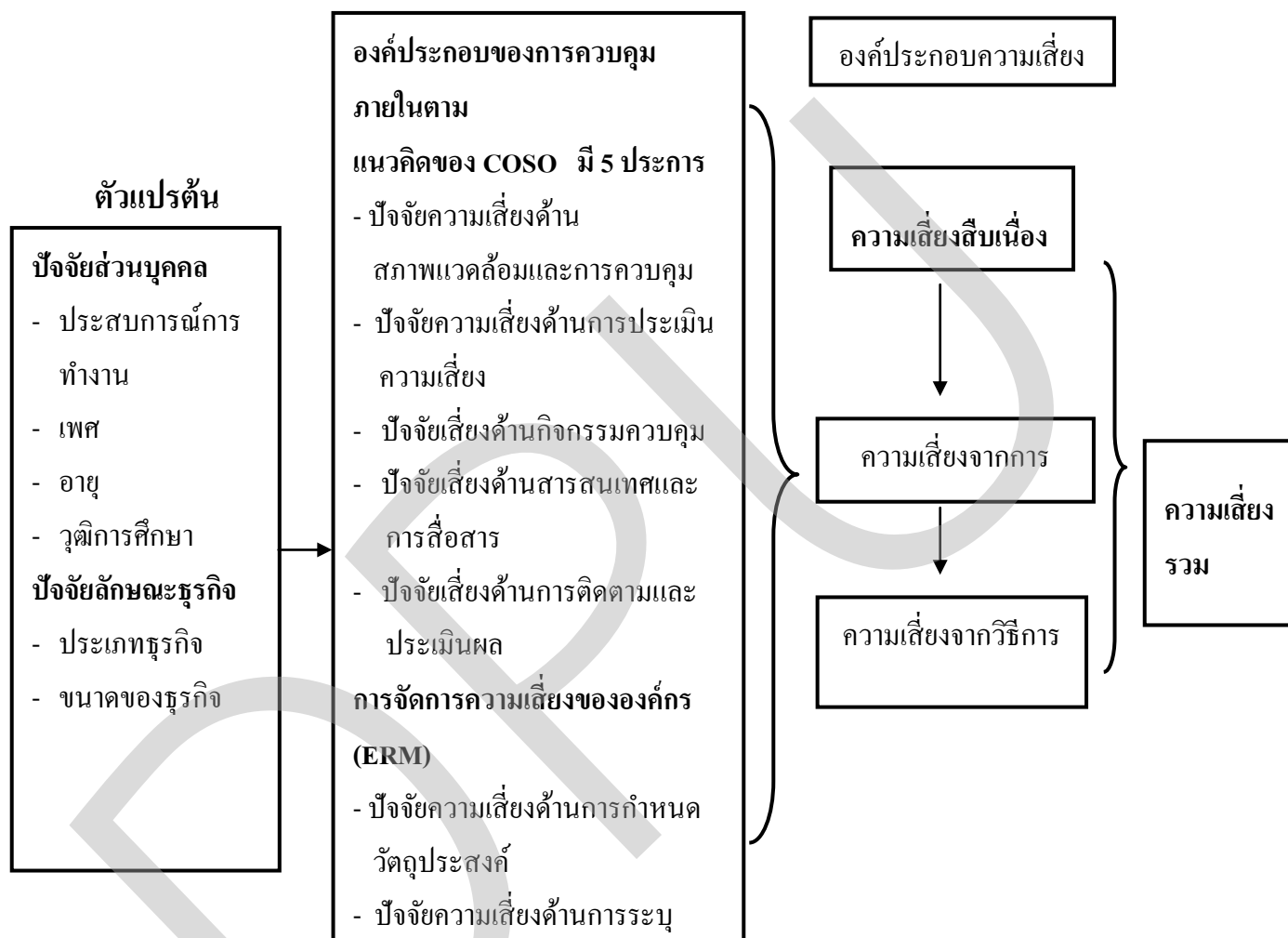
2.9.5.2 ลักษณะเด่นของการปฏิบัติงาน และ ความมั่นคงทางการเงินของทางธุรกิจ

การปฏิบัติงานและการวิจัยในอนาคต จากการที่ได้สังเกตก่อนหน้านี้ บริษัททั้งหมดได้สำรวจความพยายามในการสร้างความสำคัญเพื่อประสานกับ SAS NO 82 ในการเข้าไปสู่ระเบียบวิธีการตรวจสอบตามลำดับ และการพัฒนาตลอดจน เตรียมการอบรมเป็นพิเศษ เพื่อความพยายามตาม SAS NO 82 และสืบหาทุจริต ดังนั้นลักษณะงานของมาตรฐานใหม่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือวัตถุประสงค์ การเสริมกำลังในอนาคตเพื่ออาชีพตรวจสอบภายใน ลักษณะและขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบเพื่อสืบหารายงานที่ผิดพลาดอย่างเป็นสาระสำคัญ เนื่องจากทุจริต ผลที่เกิดจากการนำ SAS NO 82 ไปปฏิบัติในอนาคตขึ้นอยู่กับ การประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสม และความถูกต้องของปัจจัยเสี่ยงทุจริต ความถูกต้องในวิธีการปฏิบัติ เพื่อพยายามพิสูจน์ความเสี่ยง

สิ่งที่ค้นพบที่น่าสนใจอย่างอื่นคือ บริษัทไวใจการ Checklist อย่างง่ายเมื่อประเมินความเสี่ยงทุจริตขณะที่บริษัทอื่น ใช้ระบบคะแนนที่สลับซับซ้อนมากกว่า สถาบันวิจัยที่มีมาก่อนได้ศึกษาการเตรียมหลักฐาน Checklist แสดงสัญญาณของบริษัทที่จะล้มละลาย (Red-Flag) ความสามารถของผู้ตรวจสอบไม่ได้ทำให้ดีขึ้นอย่างมีความสำคัญเพื่อประเมินความเสี่ยง (Pincus 1989) ยิ่งกว่านั้น ผู้ตรวจสอบอาจมีความยุ่งยากในการกำหนดผลกระทบของความเสี่ยงทุจริตทางธุรกิจ โดยเฉพาะความเสี่ยงทางการเงินทางการเงิน ซึ่งเป็นเท็จ (Hackenbrack 1993) ผู้เชี่ยวชาญเชิงวิชาชีพ และบริษัทแต่ละแห่งควรเปรียบเทียบผลลัพธ์ ของการประเมินความเสี่ยงทุจริต แบบ Checklist ง่ายๆ กับระบบการให้คะแนนที่สลับซับซ้อนในความเป็นจริง การแลกเปลี่ยนสาระสำคัญเหล่านี้กับ ASB อาจจะช่วยรูปแบบการประเมินความแตกต่าง ในกลยุทธ์ สำหรับวัตถุประสงค์ในการสร้างนโยบาย.

กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย

ตัวแปรตาม

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยง ในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มผู้วิจัยได้ให้ความสนใจกับบริษัทในกลุ่มสถาบันการเงิน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในวันที่ 31 ธันวาคม 2548 เนื่องจากกลุ่มสถาบันการเงินเป็นกลุ่มที่มีปริมาณเงินลงทุนจำนวนมาก และมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชนอย่างกว้างขวาง

3.1 ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่จะศึกษาในกลุ่มบริษัทสถาบันการเงินทั้งหมดรวม 69 บริษัท โดยการส่งแบบสอบถามบริษัทละ 1 ชุด และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา โดยมีรายละเอียดแต่ละกลุ่ม ดังนี้

3.1.1 กลุ่มธนาคารจำนวน 14 บริษัทได้รับกลับมาจำนวน 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50

3.1.2 กลุ่มบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ จำนวน 36 บริษัทได้รับกลับมาจำนวน 9 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 25

3.1.3 กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตจำนวน 19 บริษัท ได้รับกลับมาจำนวน 9 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 47

รวมแบบสอบถามทั้งหมดซึ่งได้รับกลับมาจำนวน 25 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 36 ของแบบสอบถามซึ่งได้ส่งไป ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 28 ของกลุ่มตัวอย่าง
2. กลุ่มบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง
3. กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถาม แบบเลือกตอบคำถามเพียงคำตอบเดียว และแบบสอบถามปลายเปิด โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ครอบคลุมเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการและผู้ตรวจสอบภายใน

ส่วนที่ 2 ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบประเมินความเสี่ยง

ส่วนที่ 3 ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบ

ในส่วนที่ 1 ครอบคลุมเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการและผู้ตรวจสอบภายใน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจและผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประเภทขององค์กรธุรกิจ จำนวนเงินทุนจดทะเบียน ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิทางวิชาชีพ วุฒิการศึกษา คณะ/สาขาวิชาที่สำเร็จวุฒิต่าง และระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน ซึ่ง คำตอบจากแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ในส่วนที่ 2 ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบประเมินความเสี่ยง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยง ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในใช้ในการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายใน ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบความเสี่ยง คือปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง

ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม และปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบความเสี่ยงจะประกอบด้วย องค์ประกอบการควบคุม 5 ด้าน ตามแนวของ COSO คือ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามผล ซึ่งสอบถามระดับความคิดเห็นในการ ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในสำหรับรอบ 1 ปีที่ผ่านมา คำตอบจากแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ 5 ระดับคือ

ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตรวจสอบใช้ประเมินความเสี่ยงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตรวจสอบใช้ประเมินความเสี่ยงระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตรวจสอบใช้ประเมินความเสี่ยงระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตรวจสอบใช้ประเมินความเสี่ยงระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตรวจสอบใช้ประเมินความเสี่ยงระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ในส่วนที่ 3 ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องการบริหารความเสี่ยง ลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับบริบท ของ Enterprise Risk Management – Integrated Framework (ERM) เพื่อสอบถามผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความสำคัญ และระดับปฏิบัติการได้มีการนำมาใช้ในการปฏิบัติเพียงใดโดย เลือกคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่

ในส่วนที่ 4 แบบสอบถามคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบ ลักษณะของแบบสอบถามแสดงข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เป็นขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็นดังนี้

3.3.1 ศึกษามาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่องการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3.2 สร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ

3.3.3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน และอาจารย์ผู้สอนวิชาการควบคุมและการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

3.3.4 ปรับปรุงแบบสอบถาม

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยมี 2 ประเภท คือ

ข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มสถาบันการเงินโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ รวม 69 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับมา 25 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 36

ข้อมูลทุติยภูมิ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือการควบคุมและตรวจสอบภายใน บทความ และมาตรฐานการสอบบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ

แบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และหาค่าร้อยละแยกตามเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน และ ประเภทองค์กร

3.5.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพของความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยความเสี่ยงที่เลือกใช้ และความสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.5.3 การทดสอบนัยสำคัญ ของค่าสถิติ F test และ Chi square การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะกิจการ และประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบภายใน กับปัจจัยความเสี่ยงที่เลือกใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สำหรับในบทนี้จะเกี่ยวข้องกับผลการศึกษการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ปัจจัยเสี่ยงที่ผู้ตรวจสอบภายในใช้ในการตรวจสอบมีอะไรบ้าง ระดับปัจจัยความเสี่ยงที่ธุรกิจทำการตรวจสอบมีอะไรบ้าง และปัจจัยความเสี่ยงของกลุ่มบริษัทตัวอย่างที่นำมาใช้มีความแตกต่างกันอย่างไร

การส่งแบบสอบถามไปกลุ่มบริษัทธุรกิจการเงินจำนวน 69 บริษัท และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 25 บริษัท ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. กลุ่มธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 28 ของกลุ่มตัวอย่าง
2. กลุ่มบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง
3. กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4-1 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่ม ธนาคาร	กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์	กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต	รวม
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
จำนวนเงินทุนจดทะเบียน				
ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท	4	32	36	72
4,000- 8,000 ล้านบาท	4	0	0	4
8,001-12,000 ล้านบาท	4	0	0	4
12,001-16,000 ล้านบาท	4	4	0	8
มากกว่า 20,000 ล้านบาท	12	0	0	12
รวม	28	36	36	100

จากตาราง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ บริษัทตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย กลุ่มธนาคารร้อยละ28 กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ร้อยละ36 กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตร้อยละ36 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มธนาคารมีขนาดเงินทุนจดทะเบียนสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยจะพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 12 มีขนาดเงินทุนจดทะเบียน มากกว่า 20,000 ล้านบาท

สำหรับกลุ่มเงินทุนฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 32 มีขนาดเงินทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท ในขณะที่กลุ่มประกันภัยบริษัทตัวอย่างทั้งหมดซึ่งมีร้อยละ 36 มีเงินทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท

ตารางที่ 4-2 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่ม ธนาคาร	กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์	กลุ่มประกันภัยและ ประกันชีวิต	รวม
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	16	28	24	68
หญิง	12	8	12	32
รวม	28	36	36	100
อายุ				
น้อยกว่า 30 ปี	0	0	4	4
31 -35 ปี	0	4	8	12
36 -40 ปี	12	12	0	16
41-45 ปี	12	12	8	32
46-50 ปี	4	4	0	8
มากกว่า 51 ปี	8	4	16	100
รวม	28	36	36	
ตำแหน่งปัจจุบัน				
หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบ ภายใน	20	28	24	72
อื่น ๆ	8	8	12	28
รวม	28	36	36	100
ระยะเวลาการทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน				
น้อยกว่า 1 ปี	0	0	0	0
1 - 5 ปี	4	12	8	24
6 -10 ปี	12	12	12	36
11 - 20ปี	4	8	8	20

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่ม ธนาคาร	กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์	กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต	รวม
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
20 ปี ขึ้นไป	8	4	8	20
รวม	28	36	36	100

โดยทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68 ส่วนเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 32 ส่วนใหญ่อายุ มากกว่า 41 ปี ร้อยละ 40 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปีคิดเป็นร้อยละ 28 ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ส่วนอื่นๆ ร้อยละ 28 ได้แก่ ผู้จัดการแผนก รองผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน รองผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบ และผู้บริหาร

ผู้ช่วยผู้จัดการอาวุโส Internal Control & Monitor และ Senior Internal Audit สำหรับระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 36 ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 6-10 ปี รองลงมาร้อยละ 24 ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1-5 ปี

กลุ่มธนาคาร ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 16 ส่วนเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 12 อายุมากกว่า 36 ปี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36-45 ปีคิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาอายุมากกว่า 46 ปี ร้อยละ 12 สำหรับตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตรวจสอบส่วนใหญ่ร้อยละ 20 เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่มากกว่า 6 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 24

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 36 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 28 ส่วนเพศหญิงเพียงร้อยละ 8 อายุมากกว่า 31 ปี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36-45 ปีคิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาอายุมากกว่า 46 ปี ร้อยละ 8 สำหรับตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 28 เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 24 ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ในระหว่าง 1- 10 ปี และมากกว่า 11 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 12

กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 36 ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเพศชายร้อยละ 24 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 4 อายุมากกว่า 31 ปี ส่วนใหญ่อายุ มากกว่า 51 ปี ร้อยละ 16 รองลงมาอยู่ระหว่าง 30-35 ปีคิดเป็นร้อยละ 12 สำหรับตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ร้อยละ 24 เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 20 ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ในระหว่าง 1- 10 ปี และมากกว่า 11 ปี ขึ้นไปร้อยละ 16

จะพบว่ากลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และกลุ่มประกันภัยผู้ตรวจสอบภายในส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย สำหรับในด้านอายุผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารจะมีผู้ตรวจสอบภายในที่มีอายุมากกว่า 36 ปีและจะพบว่าผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มประกันภัยฯ จะมีผู้ตรวจสอบภายในที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมากที่สุด ตั้งแต่ช่วงอายุน้อยต่ำกว่า 30 ปี และอายุมากกว่า 51 ปี โดยส่วนใหญ่บริษัทตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม จะมีระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี

ตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลทางด้านการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มธนาคาร	กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์	กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต	รวม
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา				
ปริญญาตรี	4	12	24	40
ปริญญาโท	24	24	12	60
รวม	28	36	36	100
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา				
การบริหารธุรกิจ	10	12.5	5	27.5
การบัญชี	10	20	20	50
การเงิน	2.5	2.5	0	5
เศรษฐศาสตร์	2.5	5	0	7.5
นิติศาสตร์	0	2.5	2.5	5
อื่นๆ	2.5	0	2.5	5
รวม	27.5	42.5	30	100
วุฒิทางวิชาชีพ				
CIA	25	0	0	25
CPA	6	19	6	31
อื่นๆ	6	19	19	44
รวม	37	38	25	100

จากตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ 60 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 40 สำหรับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ที่สำเร็จการศึกษากการบัญชี รองลงมาสำเร็จการศึกษาด้านวิชาการบริหารธุรกิจร้อยละ 27.5 โดยมีวุฒิทางวิชาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 31 เป็น CPA รองลงมาเป็น CIA ร้อยละ 25 และอื่นๆ ได้แก่ CPIA (Certified Professional Internal Auditor) กลุ่มธนาคาร ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 24 สาขาที่สำเร็จการศึกษาคือ สาขาบริหารธุรกิจ และการบัญชี ร้อยละ 20 ส่วนวุฒิทางวิชาชีพส่วนใหญ่เป็น CIA ร้อยละ 25

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ วุฒิกการศึกษา ส่วนใหญ่จะจบปริญญาโทร้อยละ 24 สาขาที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่จบจากคณะการบัญชี ร้อยละ 20 รองลงมาจบจากคณะบริหารธุรกิจ ร้อยละ 12.5 วุฒิทางวิชาชีพ ส่วนใหญ่จะเป็น CPA

กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต วุฒิกการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 24 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่จบการบัญชี ส่วนใหญ่ร้อยละ 20 วุฒิทางวิชาชีพอื่นๆ ได้แก่ CPIA

ตารางที่ 4-4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงสี่ประการ (Inherent risk factors)

ปัจจัยความเสี่ยงสี่ประการ (Inherent risk factors)	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม									
ผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายทุกไตรมาส	3.57	0.79	มาก	3.89	0.78	มาก	3.44	.88	มาก
ผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาส	4.57	0.53	มากที่สุด	4.56	0.73	มากที่สุด	3.89	.78	มาก
มีการกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3.71	0.49	มาก	3.89	0.60	มาก	3.44	1.01	มาก
มีการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าไตรมาส	3.00	1.16	ปานกลาง	3.56	1.13	มาก	3.22	1.09	ปานกลาง
มีการสำรวจความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน	3.71	1.38	มาก	3.33	0.50	ปานกลาง	3.11	.78	ปานกลาง
มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี	3.57	1.27	มาก	4.44	0.73	มากที่สุด	3.78	1.20	มาก
รวม	3.68	0.93	มาก	3.94	0.74	มาก	3.48	0.95	มาก
2 ด้านการประเมินความเสี่ยง									
สถานการณ์ทางการเงินในตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมีการแข่งขันสูง	4.29	0.49	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.00	.71	มาก
ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ	2.57	0.79	น้อย	2.78	0.97	ปานกลาง	3.56	.73	มาก
บริษัทใหม่กลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลงค่อนข้างมาก	2.29	1.11	น้อย	2.89	1.45	ปานกลาง	2.63	.92	ปานกลาง
ความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่นที่เป็นลูกค้าหลักของกิจการมีสูงขึ้น	2.57	0.79	น้อย	2.44	0.73	น้อย	3.22	1.09	ปานกลาง
ความต้องการในการใช้บริการของลูกค้านั้นต่ำลงมาก	2.29	0.95	น้อย	2.56	1.01	น้อย	3.33	1.23	ปานกลาง
รวม	2.80	0.82	ปานกลาง	3.00	0.93	ปานกลาง	3.34	0.93	ปานกลาง

	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent risk factors) (ต่อ)									
3 ด้านกิจกรรมการควบคุม									
การจัดทำงบการเงินใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารไม่ทันเวลา	3.86	1.22	มาก	3.89	0.60	มาก	2.78	1.39	ปานกลาง
การจัดทำงบการเงินใช้ต้นทุนสูงมาก	3.14	1.22	ปานกลาง	3.78	0.67	มาก	3.11	.93	ปานกลาง
งบการเงินให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเสียหาย	4.29	1.11	มากที่สุด	4.33	1.12	มากที่สุด	2.75	1.49	ปานกลาง
ระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริง ไม่เพียงพอ	3.43	0.98	มาก	3.89	1.05	มาก	2.89	1.05	ปานกลาง
รวม	3.68	1.13	มาก	3.97	0.86	มาก	2.88	1.21	ปานกลาง
4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร									
ความเชื่อถือได้ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสาร	3.71	0.76	มาก	4.00	0.50	มาก	3.78	.67	มาก
การรายงานผลของบริการบริหารมีความขัดแย้ง แตกต่าง และไม่เพียงพอ	3.71	1.11	มาก	3.11	1.27	ปานกลาง	2.89	1.05	ปานกลาง
รวม	3.71	0.93	มาก	3.55	0.88	มาก	3.33	0.86	ปานกลาง
5 ด้านการติดตามผล									
มีความไม่เหมาะสมในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมที่มี ความสำคัญ	3.57	0.98	มาก	4.00	1.00	มาก	2.89	1.45	ปานกลาง
มีการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความประพฤติดีข้อปฏิบัติด้าน จริยธรรมทุกปี	2.43	1.34	น้อย	2.78	1.20	ปานกลาง	2.89	1.17	ปานกลาง
การร้องเรียนของลูกค้ายู่ในระดับสูง	4.29	1.11	มากที่สุด	3.75	1.28	มาก	3.22	1.20	ปานกลาง
รวม	3.43	1.14	มาก	3.51	1.16	มาก	3.00	1.27	ปานกลาง

4.1 ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง

ในการศึกษาแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากตารางแสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่องในรายละเอียดแต่ละปัจจัยความเสี่ยง แสดงให้เห็นว่าบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ระดับความสำคัญในภาพรวมแตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบของ COSO ซึ่งสรุปผลจากตาราง 4-4 ได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม แต่แตกต่างกันในรายละเอียดแต่ละปัจจัยความเสี่ยง โดยที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในเรื่องที่ผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาส รองลงมาให้ความสำคัญในระดับมากกับการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย การกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน และการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี สำหรับการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าทุกไตรมาส ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

สำหรับกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์นอกจากผู้ตรวจสอบภายในจะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในเรื่องที่ผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาสเช่นเดียวกับกลุ่มธนาคารแล้วยังให้ความสำคัญในเรื่องการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปีในระดับมากที่สุดเช่นกัน รองลงมาให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายทุกไตรมาส การกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและการสำรวจความพึงพอใจในทุกไตรมาสในขณะที่ให้ความสำคัญในระดับปานกลางในการสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน

กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในระดับมากเท่านั้นในเรื่องเกี่ยวกับการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย สถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขัน การกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี สำหรับการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าทุกไตรมาสและความสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน ให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงรวมเท่ากันทั้ง 3 กลุ่มโดยให้ความสำคัญในการประเมินในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญระดับ

มากที่สุดในเรื่องเดียวในการประเมินสถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมีการแข่งขันสูง แต่กลับให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับน้อยในเรื่องส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลงค่อนข้างมาก ความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่นที่เป็นลูกค้าหลักของกิจการมีสูงขึ้นและความต้องการในการใช้บริการของลูกค้าลดลง

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในเรื่องสถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมีการแข่งขันสูงซึ่งสอดคล้องกับการให้ระดับความสำคัญระดับเดียวกับบริษัทกลุ่มธนาคารแต่แตกต่างกันในเรื่องการประเมินส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญและบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลงค่อนข้างมากโดยให้ความสำคัญในการประเมินความสำคัญดังกล่าวในระดับปานกลาง และให้ความสำคัญในระดับน้อยในการประเมินเรื่องความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่นที่เป็นลูกค้าหลักของกิจการมีสูงขึ้น และความต้องการในการใช้บริการของลูกค้าลดลง

สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดให้ระดับความสำคัญน้อยกว่าบริษัทตัวอย่าง 2 กลุ่มแรกในการประเมินสถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันแต่กลับให้ความสำคัญในเรื่องการประเมินส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญในระดับมากที่สุดสูงกว่าบริษัท 2 กลุ่มแรก และให้ความสำคัญในระดับปานกลางในการประเมินความล้มเหลวของบริษัทอื่นที่เป็นลูกค้าหลักของกิจการและการประเมินความต้องการในการใช้บริการของลูกค้าลดลงซึ่งสูงกว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มแรกเช่นกัน

องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงรวมระดับมากที่สุดเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่กลุ่มธนาคาร ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินงบการเงินได้ให้ข้อมูลที่ให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเสียหาย รองลงมาให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินการจัดทำงบการเงินใช้ประโยชน์ในการบริหารต้นทุนและระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริงว่ามีความเพียงพอหรือไม่ และให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่ากันในการประเมินเรื่องต้นทุนในการจัดทำงบการเงิน

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเกี่ยวกับงบการเงินซึ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเสียหายและให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินการจัดทำงบการเงินใช้ประโยชน์ในการบริหารต้นทุน ต้นทุนในการจัดทำงบการเงิน และระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริงว่ามีความเพียงพอหรือไม่

สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตซึ่งให้ระดับความสำคัญโดยรวมในระดับปานกลางและให้ความสำคัญปัจจัยความเสี่ยงทุกปัจจัยในระดับปานกลางเช่นกัน ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพของงบการเงิน ต้นทุนการจัดทำงานการเงิน งบการเงินที่ใช้ได้รับความเสียหาย ตลอดจนระบบการวางแผนและระบบการรายงาน ผลการปฏิบัติงานจริงไม่เพียงพอ

องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงรวมระดับมากเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร ให้ระดับความสำคัญในระดับมาก ในเรื่องเกี่ยวกับการประเมิน ความเชื่อถือได้ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสารตลอดจนการการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับรายงานผลการบริหารที่มีความขัดแย้งแตกต่างและไม่เพียงพอ

ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมากโดยที่การประเมินความเชื่อถือได้และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสารในระดับมาก และการรายงานผลของการบริหาร มีความขัดแย้งแตกต่างและไม่เพียงพอ ได้ให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตประเมินความเชื่อถือได้และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสาร โดยให้ความสำคัญระดับความคิดเห็นในระดับมาก รองลงมาได้ให้ความสำคัญในระดับปานกลางในการประเมิน การรายงานผลของการบริหาร มีความขัดแย้งแตกต่างและไม่เพียงพอ

องค์ประกอบในด้านการติดตามผล ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงรวมระดับมากเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยแต่ละปัจจัยความแตกต่างกัน

ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการร้องเรียนของลูกค้า ให้ความสำคัญระดับมากในการประเมินเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการควบคุมที่มีความสำคัญ แต่กลับให้ความสำคัญระดับน้อยกับการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประพฤติข้อปฏิบัติด้านจริยธรรมทุกปี

กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ให้ระดับความสำคัญระดับมาก ในเรื่องเกี่ยวกับ มีความไม่เหมาะสมในการติดตามผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการควบคุมที่มีความสำคัญ และการ

ร้องเรียนของลูกค้าอยู่ในระดับสูง ส่วนการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประพุดิ ข้อปฏิบัติ ด้านจริยธรรมทุกปี จะให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ระดับความสำคัญโดยรวมและทุกปัจจัยในระดับปานกลางทั้งในเรื่องความไม่เหมาะสมในการติดตามผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมที่มีความสำคัญการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประพุดิ ด้าน

จริยธรรม และการประเมินการร้องเรียนของลูกค้า

ตารางที่ 4-5 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม (Control risk factors)

ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม (Control risk factors)	กลุ่ม ฐานการ		กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์		กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต	
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1 ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม						
บริษัทได้กำหนดนโยบาย และ แนวทางปฏิบัติในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ให้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศรณียบัตรหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงานทุกคนทราบ	4.43	0.79	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
ผู้บริหารของบริษัท ได้กำหนดเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม	4.14	0.69	มาก	4.11	0.60	มาก
บริษัทมีการกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงานไว้ครบถ้วน และเป็นลายลักษณ์อักษร	4.29	0.49	มากที่สุด	3.56	0.88	มาก
บริษัทมีการกำหนดควิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ชัดเจน	4.00	0.58	มาก	3.89	0.60	มาก
รวม	4.21	0.63	มากที่สุด	4.05	0.64	มาก
2 ด้านการประเมินความเสี่ยง						
บริษัทมีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น	3.71	0.49	มาก	3.78	0.44	มาก
บริษัทมีการพิจารณาความเสี่ยงและความเสียหาย การรั่วไหล หรือโอกาสจะเกิดขึ้น	3.43	0.54	มาก	3.67	0.87	มาก

	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
บริษัทมีการระบุถึงปัจจัยเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูล รายการบัญชี	3.29	0.76	ปานกลาง	3.56	0.73	มาก	3.78	.83	มาก
บริษัทมีการให้โบนัสโดยอิงผลประกอบการ	2.71	1.25	ปานกลาง	2.56	1.01	น้อย	2.33	1.00	น้อย
รวม	3.28	0.76	ปานกลาง	3.39	0.76	ปานกลาง	3.41	0.83	มาก
3.ด้านกิจกรรมการควบคุม									
กิจการการแบ่งแยกหน้าที่ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่อง หนึ่งเพียงคนเดียว	4.29	0.76	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	3.67	1.12	มาก
รายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจ โดยใช้หลักการอนุมัติรายการ	4.43	0.54	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	3.78	.83	มาก
มีการออกแบบเอกสารอย่างดีที่จะช่วยให้บันทึกข้อมูลได้ครบถ้วน ถูกต้อง	4.00	0.58	มาก	3.89	0.60	มาก	3.56	.53	มาก
การให้หมายเลขเรียงลำดับเลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า	3.86	0.69	มาก	3.33	1.12	ปานกลาง	3.00	1.00	ปานกลาง
มีการบันทึกรายการบัญชีทันทีที่เกิดรายการค้า	4.00	1.16	มาก	4.13	0.35	มาก	3.78	.97	มาก
รวม	4.11	0.74	มาก	3.95	0.59	มาก	3.55	0.89	มาก
4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร									
มีสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระสนับสนุนเรื่องที่ต้องการตัดสินใจได้ทันเวลา	3.57	0.98	มาก	4.00	0.70	มาก	3.89	.60	มาก
มีสารสนเทศที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และสะท้อนผลการดำเนินงานตาม ความเป็นจริง	3.71	0.76	มาก	4.00	0.70	มาก	3.89	.60	มาก
รวม	3.64	0.87	มาก	4.00	0.70	มาก	3.89	.60	มาก

5 ด้านการติดตามผล	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินหมุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
มีการติดตามผลและประเมินผลระบบการควบคุมภายในโดยฝ่ายตรวจสอบภายใน	4.14	0.69	มาก	4.11	06.0	มาก	4.00	.50	มาก
มีระบบการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment)	3.29	0.76	ปานกลาง	3.89	0.93	มาก	3.67	1.00	มาก
ผู้บริหารแก้ไขจุดบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่พบจากการติดตามประเมินผลอย่างทั่วถึง	3.86	0.69	มาก	3.78	0.44	มาก	4.00	.71	มาก
มีการรายงานผลการติดตามการประเมิน และการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ว่าเป็นลายลักษณ์อักษร	4.29	0.76	มากที่สุด	4.00	0.50	มาก	3.89	.60	มาก
รวม	3.89	0.72	มาก	3.94	0.61	มาก	3.89	0.70	มาก

4.2 ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม

แนวปฏิบัติในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายใน โดยการสำรวจระดับความคิดเห็นในการประเมินเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายในให้ระดับความสำคัญโดยรวมในระดับมาก ยกเว้นในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของบริษัทย่อยที่ให้นั้นที่ให้ระดับความสำคัญโดยรวมในระดับมากที่สุด ส่วนกลุ่มธนาคาร และกลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญโดยรวมในระดับปานกลางในการประเมินองค์ประกอบความเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ระดับความคิดเห็นในการให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในแต่ละปัจจัยแตกต่างกันจากการสรุปผลตามตาราง 4-5 มีดังนี้

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม กลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินปัจจัยความเสี่ยงด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศรยาบรรณหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงานทุกคนทราบ มีการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสม กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ของแต่ละตำแหน่งงาน ไว้ครบถ้วน และเป็นลายลักษณ์อักษร รองลงมาผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ความสำคัญในระดับมาก ในการประเมินปัจจัยเสี่ยง เกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัท ได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม และการประเมินปัจจัยความเสี่ยงที่บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ชัดเจน

ในขณะที่ผู้ตรวจสอบภายใน ของบริษัทกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ได้ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงเรื่องการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศรยาบรรณหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงานทุกคนทราบ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญในระดับมาก

สุดท้ายผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องผู้บริหารของบริษัทได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ส่วนการประเมินปัจจัยเสี่ยงเรื่องอื่น ๆ จะให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินความเสี่ยงในระดับมาก เช่นกัน

องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มธนาคาร และกลุ่มเงินทุนฯ ประเมินปัจจัยความเสี่ยงในด้านองค์ประกอบโดยรวมในระดับปานกลางในการ ยกเว้นกลุ่มประกันภัยฯ ซึ่งประเมินปัจจัยความเสี่ยงโดยรวมในระดับมาก อย่างไรก็ตามบริษัทกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ระดับความคิดเห็นในการให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงใน แต่ละปัจจัยแตกต่างกัน

กลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญในระดับมาก ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องที่ เกี่ยวกับบริษัทที่มีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาด ในการ แสดงข้อมูลรายการบัญชี ความเสียหาย การรั่วไหล หรือ การทุจริตได้ง่าย ตลอดจนการประเมิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทที่มีการพิจารณาความรุนแรง ของความเสี่ยงและความเสียหายที่มีโอกาสจะ เกิดขึ้น ส่วนในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการระบุถึงปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดข้อ ผิดพลาดในการแสดงข้อมูลบัญชี และการประเมินปัจจัยความเสี่ยงของบริษัทที่มีการให้โบนัสโดย อิงผลประกอบการ ผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคาร ได้ให้ความสำคัญของปัจจัยความเสี่ยง ดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น

ผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มเงินทุนฯ และกลุ่มประกันภัยฯ ผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ ระดับความสำคัญของการประเมินปัจจัยความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน กล่าวคือได้ให้ความสำคัญใน ระดับมาก ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องที่เกี่ยวกับบริษัทที่มีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาด ในการแสดงข้อมูลรายการบัญชี ความเสียหาย การรั่วไหล หรือ การทุจริตได้ง่าย และการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทที่มีการพิจารณาความรุนแรง ของ ความเสี่ยงและความเสียหายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น ตลอดจนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการ ระบุถึงปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลบัญชี ส่วนในการประเมินปัจจัย ความเสี่ยงเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงของบริษัทที่มีการให้โบนัสโดยอิงผลประกอบการ ผู้ตรวจสอบ ภายในได้ให้ระดับความสำคัญของการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับน้อยเท่านั้น

องค์ประกอบด้านการควบคุม ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงจากการควบคุมใน องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ระดับความคิดเห็น ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญเท่ากันคืออยู่ใน ระดับความสำคัญระดับมาก แต่แตกต่างกันในประเมินปัจจัยแต่ละปัจจัย

กลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องการ แบ่งแยกหน้าที่ ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว และการ ประเมินรายการและเหตุ การณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจโดยใช้ หลักการอนุมัติรายการ ส่วนการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการออกแบบเอกสารอย่างดี และการให้

หมายเลขเรียงลำดับในการให้เลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารให้ระดับความสำคัญในระดับมากเท่านั้น

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ได้ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่ ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว และการประเมินรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจโดยใช้หลักการอนุมัติรายการ รองลงมาให้ความสำคัญระดับมากในการประเมินปัจจัยเสี่ยงปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการออกแบบเอกสารอย่างดี ในการให้หมายเลขเรียงลำดับในการให้เลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า

ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเสี่ยงในเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่ ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว และการประเมินรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจโดยใช้หลักการอนุมัติรายการ และการออกแบบเอกสารอย่างดี ที่จะช่วยให้บันทึกข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้อง ในระดับมากเท่านั้น ส่วนการประเมินปัจจัยเสี่ยงในการให้หมายเลขเรียงลำดับในการให้เลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า ผู้ตรวจสอบภายในให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลาง

องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสาร บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงโดยรวมในระดับมาก เท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเรื่องเกี่ยวกับสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระสนับสนุนเรื่องที่ต้องทำการตัดสินใจได้ทันเวลาและการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับสารสนเทศที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และ สะท้อนผลการดำเนินงานตามความเป็นจริง

องค์ประกอบด้านการติดตามผล การประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านการติดตามผล บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญโดยรวมเท่ากัน คือในระดับมาก แต่แตกต่างกันในแต่ละปัจจัย ความเสี่ยงย่อย กลุ่มธนาคารมีการประเมินปัจจัยความเสี่ยงการรายงานผลการติดตามการประเมินและการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินในระดับมากที่สุด ตรงกันข้ามกับการประเมินปัจจัยเสี่ยงในการประเมินการมีระบบ การประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment) ซึ่งกลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

ส่วนการประเมินปัจจัยอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากัน ทั้งในการประเมินด้านการติดตามและการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน โดยฝ่ายตรวจสอบภายใน และการประเมินความเสี่ยงในเรื่องผู้บริหารแก้ไขจุดบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่พบจากการประเมินผลอย่างทันทั่วถึง

ตารางที่ 4-6 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection risk factors)

ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (detection risk factors)	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม									
มีการปฏิบัติงานที่สำคัญในต่างประเทศซึ่งเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย	4.00	1.27	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด	3.44	1.33	มาก
รวม	4.00	1.27	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด	3.44	1.33	มาก
2.ด้านการประเมินความเสี่ยง									
การรับสินค้านำเข้าอยู่ในระดับสูง	4.17	1.33	มาก	4.88	0.35	มากที่สุด	3.44	1.51	มาก
มีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงินหรือฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญ	4.29	1.11	มากที่สุด	4.11	0.93	มาก	3.56	1.33	มาก
มีรายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญ	3.86	1.22	มาก	3.78	1.20	มาก	3.78	1.30	มาก
มีการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือสินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ	4.43	1.13	มากที่สุด	4.22	1.30	มากที่สุด	3.22	1.48	ปานกลาง
รวม	4.18	1.19	มาก	4.24	0.94	มากที่สุด	3.50	1.40	มาก
3.ด้านกิจกรรมการควบคุม									
ขาดการประสานงานกันระหว่างฝ่ายบัญชี และ ผู้มีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูล	3.71	1.11	มาก	4.11	0.93	มาก	2.89	0.93	ปานกลาง
ระบบบัญชีมีความยุ่งเหยิง	3.67	1.21	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด	3.00	1.12	ปานกลาง
มีความไม่เหมาะสมของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้า	4.29	1.11	มากที่สุด	4.33	.70	มากที่สุด	3.22	1.09	ปานกลาง
รวม	3.89	1.14	มาก	4.33	.78	มากที่สุด	3.03	1.04	ปานกลาง

ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (detection risk factor)	กลุ่มธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร									
วิธีการพิสูจน์ความถูกต้องและ ข้อยกเว้น ในด้านการสื่อสารมีความไม่เพียงพอและแตกต่างจากแผนการปฏิบัติไว้	3.71	1.11	มาก	4.11	.93	มาก	2.89	1.27	ปานกลาง
รวม	3.71	1.11	มาก	4.11	.93	มาก	2.89	1.27	ปานกลาง
5.ด้านการติดตามผลและการประเมินผล									
มีการกระทบยอดระหว่างบัญชีย่อยและบัญชีรวมทุกเดือน	4.43	0.54	มากที่สุด	4.22	.44	มากที่สุด	3.89	.93	มาก
มีการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญ	4.43	0.54	มากที่สุด	4.00	.87	มาก	3.89	.93	มาก
ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและเจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ	4.00	0.89	มาก	3.78	1.40	มาก	3.00	3.31	ปานกลาง
บริษัทแม่"ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการธุรกรรมของธุรกิจ	4.33	1.21	มากที่สุด	4.22	.98	มากที่สุด	3.00	1.5	ปานกลาง
ผู้มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของกิจการได้ง่าย	3.00	1.41	ปานกลาง	3.33	1.11	ปานกลาง	3.56	1.24	มาก
ระบบสารสนเทศทางบัญชีมีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบ (Audit trail) ใช้อย่างเพียงพอ	3.86	0.90	มาก	3.89	.60	มาก	3.67	1.41	มาก
รวม	4.00	.91	มาก	3.90	.90	มาก	3.50	1.22	ปานกลาง

4.3 ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ของผู้ตรวจสอบภายในทั้ง 3 กลุ่ม บริษัทตัวอย่าง มีความแตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยกลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมากที่สุด ในด้านการติดตามผล ในขณะที่ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในองค์ประกอบอื่นๆ ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ จะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงขององค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม ในด้านการประเมินความเสี่ยง และ ด้านกิจกรรมการควบคุม ส่วนองค์ประกอบด้านการสนทนาและการสื่อสารและด้านการติดตามผลจะให้ความสำคัญในระดับมาก จากการสรุปผลตามตาราง 4-6 มีดังนี้

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม โดยที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับการประเมินการปฏิบัติงานที่สำคัญในต่างประเทศซึ่งเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย โดยให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารและ กลุ่มประกันภัย และกลุ่มประกันชีวิต ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมาก

องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญรวมในระดับมากที่สุดในขณะที่ กลุ่มธนาคารและกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในระดับมาก โดยที่กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินสำหรับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงิน หรือ ฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญ และการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือ สินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ รองลงมาให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินสำหรับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการประเมินการรับคืนสินค้า (การให้บริการ) และการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมีรายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อองค์กร

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดกับการประเมินการรับคืนสินค้า(การให้บริการ) และการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือ สินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ รองลงมาให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินสำหรับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงิน หรือ ฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญและการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมีรายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อ องค์กร

ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าว ในระดับมาก ยกเว้นและการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการชักยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือ สินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น

องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์จะให้ความสำคัญโดยรวม ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่กลุ่มธนาคาร จะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินความไม่เหมาะสมของเอกสารเกี่ยวกับการรายการค้า สำหรับการประเมินปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ จะให้ความสำคัญในระดับมาก

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับ ระบบบัญชีมีความยุ่งเหยิงหรือความไม่เหมาะสมของเอกสารที่เกี่ยวกับการค้า รองลงมาจะให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการขาดการประสานงานกัน ระหว่างฝ่ายบัญชี และ ผู้มีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูล

ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญกับปัจจัยการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น

องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มธนาคาร และกลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่การประเมินปัจจัยความเสี่ยงวิธีการพิสูจน์ความถูกต้องและช้อยกเว้นในการสื่อสาร มีความไม่เพียงพอและแตกต่างกันจากแผนการปฏิบัติงานที่ได้วางไว้

องค์ประกอบในด้านการติดตามผล กลุ่มธนาคารและที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ จะให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในระดับปานกลาง โดยที่กลุ่มธนาคาร

ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงการกระทบยอดระหว่างบัญชีย่อยและบัญชีคุมทุกเดือน และการประเมินการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญตลอดจนการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทแม่ไม่มีเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ รองลงมาซึ่งให้ความสำคัญระดับมากกับการประเมินผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญ ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ และการ

ประเมินปัจจัยความเสี่ยงในเรื่องระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบไว้อย่างเพียงพอ

กลุ่มการเงินและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงการกระทบขอระหว่างบัญชีย่อยและบัญชีคุมทุกเดือนและการประเมินปัจจัยเกี่ยวกับบริษัทแม่ไม่มีเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจและให้ความสำคัญในระดับมาก และการประเมินการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญ และการประเมินผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและเจ้าหนี้ที่มีความสำคัญ ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ ตลอดจนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในเรื่องระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบไว้อย่างเพียงพอ

ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก ยกเว้นการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทแม่ไม่มีเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจและการประเมินผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและเจ้าหนี้ที่มีความสำคัญ ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ ซึ่งให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น

ตาราง ที่ 4-7 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นในการให้ระดับความสำคัญ
ในการประเมินความเสี่ยง ด้านต่างๆ

ความคิดเห็น	กลุ่ม ธนาคาร			กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์			กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. องค์ประกอบความเสี่ยง									
1.1 ความเสี่ยงสืบเนื่อง	4.43	.54	มากที่สุด	4.6	.90	มากที่สุด	3.75	.89	มาก
1.2 ความเสี่ยงจากการควบคุม	4.5	.55	มากที่สุด	4.14	.90	มาก	4.11	.60	มาก
1.3 ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	3.17	.41	มาก	4.00	.63	มาก	3.25	.89	ปานกลาง
รวม	4.03	0.50	มาก	4.24	.81	มากที่สุด	3.70	.79	มาก
2. องค์ประกอบในการควบคุม									
2.1 ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม	4.71	.49	มากที่สุด	4.5	.55	มากที่สุด	3.78	1.2	มาก
2.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.33	.51	มากที่สุด	4.14	.70	มาก	4.00	1.7	มาก
2.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.17	.40	มาก	4.40	.55	มากที่สุด	4.25	.71	มากที่สุด
2.4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.17	.98	มาก	4.6	.55	มากที่สุด	4.13	.84	มาก
2.5 ด้านการติดตามผลและการประเมิน	3.67	1.03	มาก	4.4	.55	มากที่สุด	3.63	1.1 9	มาก
รวม	4.21	.68	มากที่สุด	4.4	.55	มากที่สุด	3.95	1.1 2	มาก
3 ระดับความเสี่ยงขององค์กร									
3.1 ความเสี่ยงสืบเนื่อง	3.29	1.11	ปานกลาง	2.71	.49	ปานกลาง	2.57	.54	น้อย
3.2 ความเสี่ยงจากการควบคุม	2.86	.70	ปานกลาง	2.57	.98	น้อย	2.86	.90	ปานกลาง
3.3 ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	2.57	.54	น้อย	2.57	.79	น้อย	2.71	.49	ปานกลาง
3.4 ความเสี่ยงรวม	2.67	.51	ปานกลาง	2.63	.52	ปานกลาง	2.25	.71	น้อย
รวม	2.84	.71	ปานกลาง	2.62	.69	ปานกลาง	2.59	.66	น้อย

จากตารางแสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการสอบถามระดับความคิดเห็นในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยง ทั้ง 3 องค์ประกอบความเสี่ยง และ 5 องค์ประกอบในการควบคุม แสดงให้เห็นว่าผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ให้ระดับความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญรองลงมา โดยให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับมากที่สุดเท่ากัน

สำหรับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมาก

ในขณะที่ความเสี่ยงจากการตรวจสอบนั้น ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบในระดับปานกลางเท่านั้น

ในการแสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในของ บริษัทตัวอย่างจะพบว่าให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงตามองค์ประกอบในการควบคุมตามแนว COSO ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันกล่าวคือ

ความสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุมจะให้ความสำคัญคิดเห็นในการให้ความสำคัญมากที่สุด กลุ่มของธนาคารและกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ สำหรับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตจะให้ความสำคัญในองค์ประกอบดังกล่าวในระดับมากที่สุดเท่ากัน

ในองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์และกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตจะให้ความสำคัญในระดับรองลงมาในการประเมิน โดยให้ความสำคัญในระดับมาก

องค์ประกอบกิจกรรมด้านการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญรองลงมา คือให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดเท่ากัน

ส่วนองค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสารและการติดตามผล กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคาร กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในองค์ประกอบดังกล่าวในระดับมาก

ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในระดับความเสี่ยงขององค์กรเกี่ยวกับองค์ประกอบความเสี่ยง กลุ่มธนาคารให้ระดับความเสี่ยงสืบเนื่อง และ ความเสี่ยงจากการควบคุมขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ให้ระดับความสำคัญความเสี่ยงจากการ

ตรวจสอบในระดับน้อยเท่านั้น ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ได้จัดระดับความเสี่ยงขององค์กร โดยให้ระดับความคิดเห็นความเสี่ยงสืบเนื่อง มีความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความเสี่ยงจากการควบคุมและความเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบอยู่ในระดับน้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ที่ได้จัดระดับความเสี่ยงจากองค์กร ให้ความเสี่ยงสืบเนื่องขององค์กรอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ความเสี่ยงจากการควบคุมและจากการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับความเสี่ยงรวมขององค์กร จากการสอบถามผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ได้ให้ระดับความเสี่ยงรวมขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ได้ให้ระดับความเสี่ยงรวมขององค์กรในระดับน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4-8 ค่าร้อยละของการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง	ธนาคาร		เงินทุนและ หลักทรัพย์		ประกันภัยและ ประกันชีวิต		รวม
	ร้อยละ (ร้อยละในกลุ่มย่อย)						
คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีหน่วยงานประเมินความเสี่ยง							
ใช่	28	(100)	36	(100)	20	(55)	84
ไม่ใช่	0	(0)	0	(0)	16	(45)	16
รวม	28	(100)	36	(100)	36	(100)	100
กลยุทธ์ขององค์กรสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้							
ใช่	20	(100)	36	(100)	32	(88)	88
ไม่ใช่	0	(0)	0	(0)	4	(12)	4
รวม	20	(100)	36	(100)	36	(100)	92
คณะกรรมการบริษัทมีการประเมินปัจจัยเสี่ยงทั้งภายนอกและภายในเพื่อพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น							
ใช่	24	(100)	36	(100)	32	(88)	92
ไม่ใช่	0	(0)	0	(0)	4	(12)	4
รวม	24	(100)	36	(100)	36	(100)	96
คณะกรรมการบริษัทได้มีการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ และข้อกฎหมายที่อาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจในอนาคต							
ใช่	28	(100)	36	(100)	32	(88)	96
ไม่ใช่	0	(0)	0	(0)	4	(12)	4
รวม	28	(100)	36	(100)	36	(100)	100
บริษัทกำหนดให้มีมาตรการในการติดตามที่เป็น สาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงรวมทั้งมาตรการใน การลดความเสี่ยง							
ใช่	28	(100)	36	(100)	36	(100)	100
ไม่ใช่	0	(0)	0	(0)	0	(0)	0

การบริหารความเสี่ยง	ธนาคาร	เงินทุนและ หลักทรัพย์	ประกันภัยและ ประกันชีวิต	รวม
รวม	28 (100)	36 (100)	36 (100)	100
บริษัทมีการติดตามหน่วยงานต่างๆทุกหน่วยงานว่าได้ปฏิบัติตามแผนการบริหาร ความเสี่ยงที่กำหนดไว้				
ใช่	20 (100)	28 (77)	28 (77)	76
ไม่ใช่	0 (0)	8 (33)	8 (33)	16
รวม	20 (100)	36 (100)	36 (100)	92
บริษัทได้แจ้งให้พนักงานทุกคนที่เกี่ยวข้องรับทราบ และปฏิบัติตามมาตรการ บริหารความ เสี่ยงที่กำหนดไว้				
ใช่	20 (100)	28 (77)	24 (67)	72
ไม่ใช่	0 (0)	8 (23)	12 (33)	20
รวม	20 (100)	36 (100)	36 (100)	82
พนักงานทุกคนในองค์กรเข้าใจปรัชญาในการบริหาร ความเสี่ยงขององค์กร				
ใช่	8 (40)	24 (67)	16 (45)	48
ไม่ใช่	12 (60)	12 (33)	20 (55)	44
รวม	20 (100)	36 (100)	36 (100)	92
พนักงานทุกคนทราบระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้				
ใช่	4 (20)	24 (67)	20 (55)	48
ไม่ใช่	16 (80)	12 (33)	16 (45)	44
รวม	20 (100)	36 (100)	36 (100)	92

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในในการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร แสดงให้เห็นว่า

คณะกรรมการของบริษัทกลุ่มบริษัทตัวอย่างกำหนดให้มีหน่วยงานประเมินความเสี่ยงขององค์กร ร้อยละ 84 โดย กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์และกลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญสูงสุดร้อยละ100 ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตได้ให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือจัดให้มีหน่วยงานประเมินความเสี่ยงในองค์กรเพียงร้อยละ 55 เท่านั้น

สำหรับการประเมินกลยุทธ์ขององค์กรสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญสูงสุดคือ ร้อยละ 100 รองลงมาคือกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ร้อยละ88 ในขณะที่กลุ่มธนาคาร ให้ความสำคัญในการตอบคำถามและประเมินเรื่องดังกล่าวร้อยละ 71

สำหรับการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยการจัดให้มีคณะกรรมการประเมินปัจจัยเสี่ยงทั้งภายนอกและภายในเพื่อพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นสูงถึงร้อยละ 92 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ได้มีการให้ความสนใจในการประเมินมากที่สุดถึงร้อยละ 100 รองลงมาคือกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสนใจเพียงร้อยละ88 ส่วนกลุ่มธนาคาร มีผู้ตอบร้อยละ85 เท่านั้น

มีการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์และข้อกฎหมายที่จะกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจในอนาคต ร้อยละ96 โดยกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์และกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวร้อยละ 100 รองลงมาคือกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตและกลุ่มธนาคารร้อยละ88

ส่วนการกำหนดให้มีมาตรการในการติดตามที่เป็นสาเหตุรวมทั้งมาตรการในการลดความเสี่ยง ร้อยละ96 ของกลุ่มตัวอย่างเช่นกัน โดย กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต และกลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญเท่ากันคือ ร้อยละ 100

ส่วนในเรื่องที่บริษัทได้แจ้งให้พนักงานทุกคนรับทราบและปฏิบัติตามมาตรการบริหารความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้ร้อยละ72 โดย กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ได้แจ้งให้พนักงานทุกคนได้รับทราบและปฏิบัติตามเพียงร้อยละ 77 ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตได้แจ้งให้พนักงานทราบและปฏิบัติตามเพียงถึงร้อยละ 67 ในขณะที่กลุ่มธนาคารได้แจ้งให้พนักงานทราบร้อยละ 71

บริษัทมีการติดตามหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยงานได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต กลุ่มเงินและหลักทรัพย์ ให้ความสำคัญเท่ากันคือปฏิบัติ

ตามร้อยละ 77 ในขณะที่กลุ่มธนาคารการติดตามว่าได้มีการปฏิบัติตามตามที่กำหนดได้หรือไม่ร้อยละ 71

DRAFT

ส่วนในระดับปฏิบัติการ พนักงานทุกคนในองค์กรเข้าใจปรัชญาในการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เพียงร้อยละ 48 เท่านั้น โดยกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญสูงถึงร้อยละ 67 รองลงมาคือ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญรองลงมาร้อยละ 45 ส่วนกลุ่มธนาคารให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวเพียงร้อยละ 40

ในการจัดให้พนักงานทุกคนขององค์กร ได้ทราบความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้เพียงร้อยละ 48 เช่นกัน โดยกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ได้จัดให้พนักงานทราบมากที่สุดคือ ร้อยละ 67 รองลงมาคือ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสนใจรองลงมาร้อยละ 55 ในขณะที่กลุ่มธนาคารพนักงานทราบเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น โดยจะพบว่าพนักงานระดับปฏิบัติการพนักงานกลุ่มธนาคารและกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตยังไม่รับทราบความเสี่ยงขององค์กรในสัดส่วนที่สูง

ตารางที่ 4-9 แสดงระดับความคิดเห็นแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงสืบเนื่อง

ปัจจัยความเสี่ยง	กลุ่มธนาคาร		กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์		กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		รวม
	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	3.68	มาก	3.94	มาก	3.48	มาก	3.7
ด้านการประเมินความเสี่ยง	2.80	ปานกลาง	3.00	ปานกลาง	3.34	ปานกลาง	3.03
ด้านกิจกรรมการควบคุม	3.68	มาก	3.97	มาก	2.88	ปานกลาง	3.5
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	3.71	มาก	3.55	มาก	3.33	ปานกลาง	3.52
ด้านการติดตามผล	3.43	มาก	3.51	มาก	3.00	ปานกลาง	3.29
รวม	3.46	มาก	3.59	มาก	3.21	ปานกลาง	3.40

จากตารางที่ 4-9 แสดงระดับความคิดเห็นแนวปฏิบัติในการประเมินเสี่ยงเกี่ยวกับความเสี่ยงสืบเนื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการควบคุม บริษัทกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงบริษัทตัวอย่างได้ให้ระดับความคิดเห็นปานกลางเท่ากันทั้ง 3 กลุ่มเช่นกัน สำหรับองค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามผล ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุน และหลักทรัพย์ได้แสดงระดับความคิดเห็นในระดับมากเท่ากัน ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตได้แสดงความคิดเห็นในองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าวในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-10 แสดงแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง เกี่ยวกับความเสี่ยงจากการควบคุม

ปัจจัยความเสี่ยง	กลุ่มธนาคาร		กลุ่มเงินทุนและ หลักทรัพย์		กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต		รวม
ความคิดเห็น	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	4.21	มากที่สุด	4.05	มาก	4.11	มาก	4.56
ด้านการประเมินความเสี่ยง	3.28	ปานกลาง	3.39	ปานกลาง	3.41	มาก	3.37
ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.11	มาก	3.95	มาก	3.55	มาก	3.84
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	3.64	มาก	4.00	มาก	3.89	มาก	3.86
ด้านการติดตามผลและประเมินผล	3.89	มาก	3.94	มาก	3.89	มาก	3.91
รวม	3.83	มาก	3.87	มาก	3.77	มาก	3.90

จากตารางที่ 4-10 แสดงแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการควบคุมทั้ง 5 องค์ประกอบ จะพบว่าองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามผลฯ บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากัน ในขณะที่องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงเพียงองค์ประกอบเดียวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต ให้ความสำคัญในระดับมาก ในขณะที่ กลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 4-11 แสดงแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง จากวิธีการตรวจสอบ

ปัจจัยความเสี่ยง	กลุ่มธนาคาร		กลุ่มเงินทุนและ หลักทรัพย์		กลุ่มประกันภัยและ ประกันชีวิต		รวม
	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	$\bar{X}$	ความหมาย	
ความคิดเห็น							
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	4.00	มาก	4.56	มากที่สุด	3.44	มาก	4.00
ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.18	มาก	4.24	มาก	3.50	มาก	3.89
ด้านกิจกรรมการควบคุม	3.89	มาก	4.33	มากที่สุด	3.03	ปานกลาง	3.73
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	3.71	มาก	4.11	มาก	2.89	ปานกลาง	3.56
ด้านการติดตามผล	4.00	มาก	3.90	มาก	3.50	มาก	3.78
รวม	3.95	มาก	4.21	มากที่สุด	3.26	ปานกลาง	3.79

จากตารางที่ 4-11 แสดงแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการตรวจสอบ กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับมาก ทั้ง 5 องค์ประกอบ ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับมากที่สุดในการประเมินความเสี่ยง องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านกิจกรรมการควบคุม รองลงมาคือให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามผลในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับมาก องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการติดตามผล ส่วนด้านกิจกรรมการควบคุมและ ด้านสารสนเทศและการสื่อสารจะให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-12 เปรียบเทียบการให้ระดับความสำคัญระหว่างผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงสืบเนื่อง

ความเห็นผู้บริหาร	ผลการประเมิน																		
	กลุ่มธนาคาร					กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์					กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต								
	ระดับ	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
ความเสี่ยงสืบเนื่อง	ระดับ																		
	1																		
	2																		
	3																3.21 3.75		
	4			3.46 4.43					3.59 4.6										
	5																		

จากตารางที่ 4-12 เปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง จากการ
 สอบถามระดับความคิดเห็นพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารและการลงทุนและหลักทรัพย์ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบ
 เนื่อง ระดับมากที่สุด ในขณะที่จากผลการประเมินพบว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ความสำคัญในการประเมินในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 4-13 เปรียบเทียบการให้ระดับความสำคัญระหว่างผลการประเมินกับความคิดเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงการควบคุม

ผลการประเมิน																
ความเห็นผู้บริหาร	ระดับ	กลุ่มธนาคาร					กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์					กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	1															
	2															
	3															
	4			3.83 4.5					3.87 4.14					3.77 4.11		
	5															

จากตารางที่ 4-13 เปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุมจากการสอบตามระดับความคิดเห็นพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุดแต่ก็ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินซึ่งพบว่าผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมากที่สุด

มากเท่านั้น
กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และ กลุ่มประกันภัยและกลุ่มประกันชีวิตให้ระดับความคิดเห็นและผลประเมินที่สอดคล้องกันคือให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับมาก

ตารางที่ 4-14 เปรียบเทียบการให้ระดับความสำคัญระหว่างผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในองค์ประกอบความเสี่ยงการตรวจสอบ

		ผลการประเมิน														
ความเห็นผู้บริหาร		กลุ่มธนาคาร					กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์					กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต				
	ระดับ	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	1															
	2															
	3			3.95 3.17										3.26 3.25		
	4								4.21 4.00							
	5															

จากตารางที่ 4-14 เปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ จากการสอบถามระดับความคิดเห็นพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารให้ความคิดเห็นให้ระดับความสำคัญสอดคล้องกันทั้งจากการสอบถามความเห็นและจากผลการประเมินให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากัน ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ให้ความเห็นของผู้บริหารในระดับมากแต่จากการประเมินให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มประกันภัยและกลุ่มประกันชีวิตให้ระดับความสำคัญสอดคล้องกันทั้งจากการสอบถามความเห็นผู้บริหารและจากผลการประเมินคือให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-15 แสดงความสัมพันธ์ระดับความคิดเห็นในการประเมินความเสี่ยง แยกตามประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียน และ ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน

ความคิดเห็น	ประเภทของธุรกิจ		ขนาดเงินทุนจดทะเบียน		ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพ	
	χ^2	Asymp. Sig	χ^2	Asymp. Sig	χ^2	Asymp. Sig
1. องค์ประกอบความเสี่ยง						
1.1 ความเสี่ยงสืบเนื่อง	9.165	.057	7.963	.437	6.308	.390
1.2 ความเสี่ยงจากการควบคุม	4.031	.402	8.797	.360	1.658	.948
1.3 ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	8.838	.183	3.525	.991	5.115	.824
2. องค์ประกอบในการควบคุม						
2.1 ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม	5.923	.432	7.797	.081	10.906	.282
2.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง	3.129	.792	7.268	.839	11.417	.248
2.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม	2.613	.625	4.750	.784	6.107	.411
2.4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	2.507	.643	8.859	.354	8.727	.190
2.5 ด้านการติดตามผล	5.596	.629	19.679	.235	10.518	.571

จากตารางที่ 4-15 สรุปได้ว่าประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียนของธุรกิจ ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน ไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินองค์ประกอบความเสี่ยง และองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO (ค่า Asymp.Sig มากกว่า 0.05)

4.4 ข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง

4.4.1 ต้องการความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรทุกระดับ

4.4.2 ความเข้าใจของทุก ๆ ฝ่ายที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจน ทำให้การบริหาร

4.4.3 ความเสี่ยงและการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพมีการตั้งสายงานบริหารความเสี่ยงในองค์กร กำลังดำเนินการให้มีการตั้งความเสี่ยงที่ยอมรับได้เป็นเรื่องยากมาก โดยเฉพาะ Operational Risk ซึ่งต้องมีการคำนวณ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กร ต้องมีตัวเลขข้อมูลอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งขณะนี้ยังไม่พอความเสี่ยงด้าน Credit Risk ก็ใช้ข้อมูลย้อน 5 ปี ทุกอย่างต้องมี ข้อมูลสะสมก่อนจะนำมากำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ ประเทศไทยยังใหม่มาดตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงบริษัทเล็ก ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ยังคงกำลังศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม และนำไปใช้งานได้จริง ไม่ใช่รู้แต่ทฤษฎีหรือกฎระเบียบ แต่นำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้

4.4.4 อัตรากำลังของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินความเสี่ยงมีไม่เพียงพอ มีประมาณงานค่อนข้างมาก ทำให้การประเมินความเสี่ยงอาจทำได้ไม่ครอบคลุมครบถ้วนทุกกระบวนการ

4.4.5 การวัดความเสี่ยงมีความซับซ้อน ขึ้นอยู่กับบุคคลที่ทำหน้าที่ประเมิน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

กิจกรรมการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบภายใน เพื่อช่วยองค์กรในการระบุและประเมินผลการบริหารความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และช่วยในการปรับปรุงระบบบริหารและควบคุมความเสี่ยง การระบุและประเมินความเสี่ยงอย่างพอเพียง มีผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายใน ในปัจจุบันแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงมีความหลากหลาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแนวปฏิบัติและความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในของธุรกิจ กลุ่มธุรกิจการเงิน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยง เพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน บริษัทกลุ่มธุรกิจการเงิน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเปรียบเทียบองค์ประกอบความเสี่ยงที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงกับมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงที่กำหนดตามมาตรฐานการสอบบัญชีไทย หรือมาตรฐานการตรวจสอบระหว่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายใน

5.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามโดยเลือกประชากรกลุ่มบริษัทธุรกิจการเงินทั้งหมดจำนวน 69 บริษัท บริษัทละ 1 ชุด และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 25 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 36 ของแบบสอบถามซึ่งได้ส่งไป โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

- ◆ กลุ่มธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 28 ของกลุ่มตัวอย่าง
- ◆ กลุ่มบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง
- ◆ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 36 ของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาแนวปฏิบัติในการใช้ปัจจัยองค์ประกอบประเมินความเสี่ยง โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบคำถามเพียงคำตอบเดียว ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการและผู้ตรวจสอบภายใน แนวปฏิบัติในการใช้ปัจจัยองค์ประกอบประเมินความเสี่ยง องค์ประกอบประเมินความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง ตลอดจนคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคในการ ตรวจสอบ

5.1.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มธุรกิจการเงินโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

5.1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และหาค่าร้อยละแยกตามเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน และ ประเภทองค์กร นอกจากนี้ได้วิเคราะห์เชิงคุณภาพของความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยความเสี่ยงที่เลือกใช้ และความสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตลอดจน การทดสอบนัยสำคัญของค่าสถิติ F test และ Chi square การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะกิจการ และประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบภายใน กับปัจจัยความเสี่ยงที่เลือกใช้

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ

บริษัทตัวอย่าง กลุ่มธนาคารร้อยละ 28 กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ร้อยละ 36 ซึ่งเท่ากับกลุ่มประกันภัยฯ จะพบว่า กลุ่มธนาคารมีขนาดเงินทุนจดทะเบียนมากกว่า 20,000 ล้านบาท ซึ่งสูงกว่ากลุ่มเงินทุนฯ และกลุ่มประกันภัยฯ โดยกลุ่มประกันภัยฯ ซึ่งบริษัทตัวอย่างทั้งหมด มีเงินทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 32 มีขนาดเงินทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท

5.1.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และ อายุ มากกว่า 41 ปี ร้อยละ 68 ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในส่วนใหญ่ร้อยละ 72 สำหรับ ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 1-10 ปี

จะพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ในขณะที่กลุ่มธนาคารเพศไม่แตกต่างกันมากนัก และ อายุของผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร ส่วนใหญ่จะเริ่มตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯจะมีช่วงอายุที่ค่อนข้างจะแตกต่างกันเริ่มตั้งแต่อายุน้อยกว่า 35 ปี ร้อยละ 12 และ มากกว่า 51 ปี ร้อยละ 16 ส่วนกลุ่มเงินทุนฯจะมีช่วงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 24 อายุระหว่าง 36 – 45 ปี

5.1.3.3 ข้อมูลระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง

ในการศึกษาแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน บริษัทกลุ่มธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการประเมินความคิดเห็นในการให้ระดับความสำคัญปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง แสดงให้เห็นว่าบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ระดับความสำคัญในภาพรวมแตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบของ การควบคุมภายใน และในรายละเอียดแต่ละปัจจัยความเสี่ยงซึ่งสรุปแต่ละด้านดังต่อไปนี้

5.1.3.3.1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายใน ได้ให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม แต่แตกต่างกันในรายละเอียดแต่ละปัจจัยความเสี่ยง จะพบว่ากลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ จะให้ระดับความสำคัญ ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง การประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาส นอกจากนั้นกลุ่มเงินทุนฯ ยังให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ซึ่งระดับความสำคัญเท่ากับกลุ่มประกันฯ ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในระดับมาก นอกจากนั้น กลุ่มเงินทุนฯ และ กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่ากันในการประเมินสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีในทุก 6 เดือน ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในเรื่องปัจจัยดังกล่าวในระดับมากส่วนปัจจัยอื่น ๆ ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ระดับความสำคัญระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม

5.1.3.3.2 องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายในของ บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในภาพรวมเท่ากันทั้ง 3 กลุ่มโดยให้ความสำคัญในการประเมินในระดับปานกลางเท่ากัน จะพบว่ากลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุนฯ จะให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน มีการแข่งขันสูง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในระดับมากเท่านั้น ส่วนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในเรื่องส่วนแบ่งทาง

การตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความสำคัญในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับน้อย ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับปานกลาง และกลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก

นอกจากนั้นจะเห็นว่ากลุ่มเงินทุนฯและกลุ่มประกันภัยฯ ได้ให้ความสำคัญในระดับปานกลางในการประเมินปัจจัยเสี่ยงของบริษัทในเรื่องบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลง ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวในระดับน้อย นอกจากนี้ กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯยังให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในเรื่องความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่น ที่เป็นลูกค้าหลักของกิจการมีสูงขึ้น และ ความต้องการของการใช้บริการของลูกค้าลดลง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลาง

5.1.3.3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินระดับมากเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท ยกเว้นกลุ่มประกันภัยฯซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตามจะพบว่า กลุ่มบริษัทตัวอย่างแต่ละกลุ่มให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงแต่ละปัจจัยแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯจะให้ความสำคัญในระดับมากในเรื่องการจัดทำงบการเงินเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารและการประเมินเกี่ยวกับระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลาง ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในเรื่องงบการเงินให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้ได้รับความเสียหาย ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น

5.1.3.3.4 องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินระดับมากเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท สำหรับกลุ่มประกันภัยฯซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความสำคัญในระดับมากกับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงความเชื่อถือได้และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสาร แต่ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงการรายงานผลของการบริหารแตกต่างกัน โดยกลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับมาก

5.1.3.3.5 องค์ประกอบในด้านการติดตามผลฯ ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯให้ระดับความสำคัญโดยรวมในการประเมินระดับมากเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มบริษัท สำหรับกลุ่มประกันภัยฯซึ่งให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยให้ระดับความสำคัญในการ

ประเมินปัจจัยแต่ละปัจจัยความแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลางแต่ละปัจจัยเท่ากัน ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับการร้องเรียนของลูกค้าอยู่ในระดับสูง

5.1.3.4 ข้อมูลระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม

จะพบว่าแนวปฏิบัติในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายใน โดยการสำรวจระดับความคิดเห็นในการประเมินเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุมของกลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบซึ่งสรุปแต่ละด้านดังนี้

5.1.3.4.1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม กลุ่มธนาคารให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในองค์ประกอบดังกล่าวในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ และกลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมในระดับมาก โดยกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศจรรยาบรรณหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงานทุกคนทราบ ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ซึ่งกลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความสำคัญในปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก ส่วนการกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์กับหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง กลุ่มเงินทุนฯ และ กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุด สำหรับปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ระดับความสำคัญในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม

5.1.3.4.2 องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความสำคัญ ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยง ในองค์ประกอบดังกล่าว ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับมาก สำหรับในการประเมินปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีการระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลทางการเงิน ซึ่งกลุ่มเงินทุนฯ และ กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับบริษัทมีการให้โบนัสโดยอิงผลประกอบการ กลุ่มธนาคารให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในระดับ

ปานกลางเช่นกัน แต่ กลุ่มเงินทุนฯ และ กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินในระดับน้อยเท่านั้น

5.1.3.4.3 องค์ประกอบด้านการควบคุม กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินปัจจัยเสี่ยงในองค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุมทำกันทั้ง 3 กลุ่ม โดยที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับกิจการมีการแบ่งแยกหน้าที่ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว และ ปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับ รายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจโดยใช้หลักการอนุมัติรายการ ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญกับปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวในระดับมากเท่านั้น ส่วนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในการให้หมายเลขเรียงลำดับเลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า กลุ่มเงินทุนฯ และ ประกันภัยฯให้ความสำคัญในระดับปานกลางในขณะที่กลุ่มธนาคารให้ความสำคัญกับปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมาก สำหรับปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ระดับความสำคัญเท่ากัน โดยให้ความสำคัญในระดับมาก

5.1.3.4.4 องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ในการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสาร บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงโดยรวมในระดับมาก เท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเรื่องเกี่ยวกับสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระสนับสนุนเรื่องที่ต้องทำการตัดสินใจได้ทันเวลา และ และการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับสารสนเทศที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และ สะท้อนผลการดำเนินงานตามความเป็นจริง

5.1.3.4.5 องค์ประกอบด้านการติดตามผลฯ การประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านการติดตามผลฯ บริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญโดยรวมเท่ากัน คือในระดับมาก แต่แตกต่างกันในปัจจัยความเสี่ยงย่อย เช่น กลุ่มธนาคารมีการประเมินปัจจัยความเสี่ยงการรายงานผลการติดตามการประเมินและการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ จะให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมากเท่านั้น ตรงกันข้ามกับการประเมินปัจจัยเสี่ยงในการประเมินการมีระบบ การประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment) ซึ่งกลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในระดับปานกลางในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต จะให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก ส่วนการประเมินปัจจัยอื่นๆ กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากัน ทั้งในการประเมินด้านการ

ติดตามและการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน โดยฝ่ายตรวจสอบภายใน และการประเมินความเสี่ยงในเรื่องผู้บริหารแก้ไขจุดบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่พบจากการประเมินผลอย่างทันทั่วทั้ง

5.1.3.5 ข้อมูลระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

จะพบว่าการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ของผู้ตรวจสอบภายใน ทั้ง 3 กลุ่มบริษัทตัวอย่าง มีความแตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยกลุ่มธนาคารได้ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมากที่สุด ในด้านการติดตามผลฯ ในขณะที่ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในองค์ประกอบอื่น ๆ ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์จะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงขององค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม ในด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านกิจกรรมการควบคุม ส่วนองค์ประกอบด้านการสนเทศและการสื่อสารและด้านการติดตามผลจะให้ความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสรุปแต่ละด้านดังนี้

5.1.3.5.1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม กลุ่มเงินทุนฯระดับความสำคัญโดยรวมระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมาก โดยที่กลุ่มเงินทุนฯให้ความสนใจกับการประเมินการปฏิบัติงานที่สำคัญในต่างประเทศซึ่งเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย โดยให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมาก

5.1.3.5.2 องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในขณะที่ กลุ่มธนาคารและกลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในระดับมาก โดยที่กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดกับการประเมินการรับคืนสินค้า (ขอยกเลิกการให้บริการ) ในขณะที่กลุ่มธนาคาร และ กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าว ในระดับมาก สำหรับในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงิน หรือ ฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญ กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในการประเมินดังกล่าว ในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ กลุ่มประกันภัยฯ ในระดับมากเท่านั้น ส่วนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือ สินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ กลุ่มธนาคาร และ กลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการมี

รายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อองค์กร กลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ระดับความคิดเห็นในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม

5.1.3.5.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม กลุ่มเงินทุนฯจะให้ความสำคัญโดยรวม ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มธนาคารให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในระดับมากในการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการขาดการประสานงานกัน ระหว่างฝ่ายบัญชี และผู้มีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูล ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับ ระบบบัญชี มีความยุ่งเหยิงหรือความไม่เหมาะสมของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้า ตรงกันข้ามกับกลุ่มประกันภัยฯ ที่ให้ความสำคัญปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมินความไม่เหมาะสมของเอกสารเกี่ยวกับการรายการค้า ส่วนกลุ่มประกันภัยฯ จะให้ความสำคัญในกิจกรรมควบคุม ในระดับปานกลางทุกปัจจัย

5.1.3.5.4 องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่การประเมินปัจจัยความเสี่ยงวิธีการพิสูจน์ความถูกต้องและช้อยกเว้นในการสื่อสาร มีความไม่เพียงพอและแตกต่างกันจากแผนการปฏิบัติงานที่ได้วางไว้ โดยกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

5.1.3.5.5 องค์ประกอบในด้านการติดตามผลฯ กลุ่มธนาคารจะให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในระดับมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในระดับมาก โดยที่กลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญระดับมากที่สุดในการประเมินปัจจัยเสี่ยงการกระทบยอดระหว่างบัญชีย่อยและบัญชีคุมทุกเดือน โดยที่กลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับมาก และการประเมินการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมาก

ในการประเมินความเสี่ยงในระบบการกำกับดูแล กลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในการประเมินปัจจัยเกี่ยวกับบริษัทแม่ไม่มีเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในการประเมิน

ปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญ ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ ซึ่งกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับการประเมินปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับผู้มีอำนาจสามารถเข้าถึงสารสนเทศของกิจการได้ง่าย กลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มบริษัทกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ โดยให้ความสำคัญในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนการประเมินปัจจัยความเสี่ยงในเรื่องระบบสารสนเทศทางบัญชี มีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบไว้อย่างเพียงพอ กลุ่มบริษัททั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้ให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม

5.1.3.6 ข้อมูลจากการสอบถามระดับความคิดเห็นในการให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยง

จากการสอบถามระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงแตกต่างกัน ทั้ง 3 องค์ประกอบความเสี่ยง และ 5 องค์ประกอบในการควบคุม จะพบว่าผู้ตรวจสอบภายใน จะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดในการประเมิน องค์ประกอบความเสี่ยงสืบเนื่อง ยกเว้นกลุ่มประกันภัยฯซึ่งให้ความสำคัญในระดับมากเท่านั้น

สำหรับองค์ประกอบด้านความเสี่ยงจากการควบคุม กลุ่มเงินทุนฯและกลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยง ในระดับมาก ผู้ตรวจสอบภายใน จะให้ความสำคัญในระดับมากเท่านั้น ยกเว้น กลุ่มธนาคาร ซึ่งให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

ในขณะที่ ผู้ตรวจสอบภายในให้ระดับความสำคัญองค์ประกอบความเสี่ยงจากการตรวจสอบในระดับมากเช่นกัน ยกเว้นกลุ่มประกันภัยฯซึ่งให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับปานกลางเท่านั้น

ในการสอบถามระดับความคิดเห็นผู้ตรวจสอบภายใน ในการให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบในการควบคุมแตกต่างกันจะพบว่าองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม บริษัทกลุ่มตัวอย่างจะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ยกเว้นกลุ่มประกันภัยฯ ที่ให้ความสำคัญในระดับมาก

องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงกลุ่มบริษัทตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมาก

ยกเว้นกลุ่มธนาคารซึ่งให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในขณะที่องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม บริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ยกเว้นกลุ่มธนาคารซึ่งให้ระดับความสำคัญรองลงมาในระดับมากเท่านั้น

ส่วนองค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และ องค์ประกอบด้านการติดตามผล บริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความคิดเห็น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือให้ความสำคัญในระดับมาก ยกเว้นกลุ่มเงินทุนฯซึ่งให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

จากการสอบถามระดับความเสี่ยงขององค์กร บริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความเสี่ยงแตกต่างกัน จะพบว่ากลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความเสี่ยงสืบเนื่องขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความเสี่ยงสืบเนื่องขององค์กร ในระดับน้อย

ในขณะที่ผู้ตรวจสอบภายในให้ระดับความเสี่ยงจากการควบคุมขององค์กร ในระดับปานกลางยกเว้น กลุ่มเงินทุนฯที่ให้ความเห็นว่า ความเสี่ยงขององค์กรอยู่ในระดับน้อย ส่วนความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในมีความคิดเห็นว่าระดับความเสี่ยงขององค์กรอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น กลุ่มประกันภัยฯ ซึ่งให้ระดับความเสี่ยงขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับระดับความเสี่ยงรวมขององค์กร ผู้ตรวจสอบภายในมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯให้ระดับความเสี่ยงรวมขององค์กรอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความเสี่ยงรวมอยู่ในระดับน้อย

5.1.3.7 ข้อมูลการให้ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

ในการให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง จะพบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องแตกต่างกันกล่าวคือ ในระดับผู้บริหารระดับสูงได้มีมาตรการในการติดตามที่เป็นสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงรวมทั้งมาตรการในการลดความเสี่ยง ร้อยละ 100 และคณะกรรมการบริษัทได้มีการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์และข้อกฎหมายที่อาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจในอนาคต ร้อยละ 96 โดยคณะกรรมการมีการประเมินปัจจัยเสี่ยงทั้งภายนอกและภายในเพื่อพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ร้อยละ 92 และกลยุทธ์ขององค์กร สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ร้อยละ 88 ในขณะที่คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีหน่วยงานประเมินความเสี่ยงที่ได้ออกมา ร้อยละ 84 และ บริษัทมีการติดตามหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยงาน ว่าได้ปฏิบัติตามแผน การบริหารความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้ร้อยละ 76 โดยบริษัทได้แจ้งให้พนักงานทุกคนที่เกี่ยวข้องรับทราบและปฏิบัติตามมาตรการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้ เพียงร้อยละ 72

สำหรับในระดับปฏิบัติการ พนักงานทุกคนในองค์กรเข้าใจปรัชญาความเสี่ยงขององค์กรและทราบระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้เพียงร้อยละ 48

จะเห็นได้ว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กรได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงในระดับสูง แต่แจ้งให้ทุกคนในองค์กรรับทราบ ถึงความสำคัญดังกล่าว เพียงร้อยละ 72 ในขณะที่พนักงานระดับปฏิบัติการเข้าใจการบริหารความเสี่ยงน้อย เพียงร้อยละ 48

5.1.3.8 ข้อมูลจากแนวทางปฏิบัติโดยรวมเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการประเมินความเสี่ยง

จากการประเมินระดับความคิดเห็น แนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยง สืบเนื่องพบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงโดยรวมทั้ง 5 องค์ประกอบของCOSO แตกต่างกันและระดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ จะให้ระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันทั้ง 5 องค์ประกอบของ COSO คือให้ระดับความสำคัญในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง ที่ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มประกันภัยฯให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงในระดับปานกลาง ยกเว้นองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม ซึ่งให้ความสำคัญในระดับมาก

ความเสี่ยงจากการควบคุม แนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มจะให้ระดับความสำคัญในระดับมากทั้ง 5 องค์ประกอบ ยกเว้นกลุ่มธนาคารซึ่งให้ความสำคัญในการประเมิน ปัจจัยความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมในระดับมากที่สุด และกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญในองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงเพียงระดับปานกลางเท่านั้น

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบแนวปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนข้างจะแตกต่างกันทั้ง 5 องค์ประกอบของ COSOกล่าวคือ กลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯจะให้ความสำคัญทั้ง 5 องค์ประกอบก่อนข้างจะสอดคล้องกันคือให้ความสำคัญในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม และ องค์ประกอบด้านกิจกรรมควบคุม ซึ่งกลุ่มเงินทุนฯให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มประกันภัยฯ ให้ความสำคัญในระดับมากเช่นกัน ยกเว้นองค์ประกอบกิจกรรมด้านการควบคุมและด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น

5.1.3.9 ข้อมูลการเปรียบเทียบการให้ระดับความสำคัญระหว่างในแนวทางปฏิบัติกับความความคิดเห็นผู้บริหาร

จากการเปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง จะพบว่าระดับความคิดเห็นจากการสอบถามผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯ ให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง ระดับมากที่สุด ในขณะที่จากผลการประเมินการปฏิบัติงานในการประเมินพบว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ความสำคัญในการประเมินในระดับมากเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

กลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญจากการสอบถามในระดับมาก ส่วนจากผลการประเมินจะอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จะสังเกตเห็นว่าระดับความสำคัญจากการสอบถามและจากการประเมินแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม จากการสอบถามระดับความคิดเห็นพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยดังกล่าวในระดับมากที่สุดแต่ก็ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินซึ่งพบว่าผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวในระดับมากเท่านั้น

กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และกลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต ให้ระดับความคิดเห็นและผลประเมินที่สอดคล้องกับการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับมาก

สุดท้ายขององค์ประกอบความเสี่ยงการตรวจสอบ จากการเปรียบเทียบผลการประเมินกับความเห็นผู้บริหารในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ จะพบว่าจากการสอบถามระดับความคิดเห็นพบว่าผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มธนาคารให้ความคิดเห็นให้ระดับความสำคัญสอดคล้องกันทั้งจากการสอบถามความเห็นและจากผลการประเมินให้ความสำคัญในระดับมากเท่ากัน ในขณะที่กลุ่มเงินทุนฯ ให้ความสำคัญของผู้บริหารในระดับมากแต่จากการประเมินให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด สุดท้ายกลุ่มประกันภัยฯ ให้ระดับความสำคัญสอดคล้องกันทั้งจากการสอบถามความเห็นผู้บริหารและจากผลการประเมินคือให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

จะสังเกตเห็นว่าในการให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยง ทั้ง 3 องค์ประกอบความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายในของกลุ่มบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นจากการสอบถามและจากการประเมินแตกต่างกัน

5.1.3.10 ข้อมูลความสัมพันธ์ในการให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินความเสี่ยง

จะเห็นว่าประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียนของธุรกิจระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยองค์ประกอบความเสี่ยงและปัจจัยองค์ประกอบการควบคุมภายใน

5.1.3.11 ข้อมูลข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง

จากการสอบถามผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในกลุ่มธุรกิจการเงินจะพบว่า

5.1.3.11.1 การประเมินความเสี่ยงผู้ตรวจสอบภายในต้องการความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรทุกระดับ เนื่องจากในปัจจุบันความเข้าใจของทุก ๆ ฝ่ายที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจน ทำให้การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิผล

5.1.3.11.2 มีการตั้งสายงานบริหารความเสี่ยงในองค์กร ซึ่งกำลังดำเนินการให้มีการตั้งความเสี่ยงที่ยอมรับได้เป็นเรื่องยากมาก โดยเฉพาะ Operational Risk ซึ่งต้องมีการคำนวณ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กร ต้องมีตัวเลขข้อมูลอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งขณะนี้ยังไม่พอความเสี่ยงด้าน Credit Risk ก็ใช้ข้อมูลย้อน 5 ปี ทุกอย่างต้องมี ข้อมูลสะสมก่อนจะนำมากำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ และประเทศไทยยังใหม่มาตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงบริษัทเล็ก ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ยังคงกำลังศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม และนำไปใช้งานได้จริง ไม่ใช่รู้แต่ทฤษฎีหรือกฎระเบียบ แต่นำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้

5.1.3.11.3 ปัญหาเกี่ยวกับอัตรากำลังของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินความเสี่ยงมีไม่เพียงพอ มีปริมาณงานค่อนข้างมาก ทำให้การประเมินความเสี่ยงอาจทำได้ไม่ครอบคลุมครบถ้วนทุกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดความเสี่ยงมีความซับซ้อนและมีส่วนที่เกี่ยวกับ บุคคลที่ทำหน้าที่ประเมิน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า

5.2.1 ผู้ตรวจสอบภายในบริษัทตัวอย่างจะให้ระดับความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงตามองค์ประกอบในการควบคุมตามแนวCOSO ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน และให้ระดับความสำคัญในองค์ประกอบความเสี่ยงเพื่อประเมินความเสี่ยงแตกต่างกัน

5.2.2 ผู้ตรวจสอบภายในใช้องค์ประกอบความเสี่ยงไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการตรวจสอบทั่วไป กล่าวคือมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 400 กล่าวไว้ว่าผู้ตรวจสอบบัญชีควรพิจารณาระดับความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมที่ได้ประเมินไว้ในกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และ ขอบเขตของวิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระที่จำเป็น เพื่อที่จะลดความเสี่ยงของการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำพอที่จะยอมรับได้ แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนฯประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง และความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับมาก ดังนั้น ระดับความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่จะยอมรับได้ อยู่ในระดับต่ำพอที่จะลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ใน

ระดับต่ำพอที่จะรับได้ แต่ในทางปฏิบัติผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มธนาคาร ก็ยังคงให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงจากการตรวจสอบในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ ให้ความสำคัญในการประเมินปัจจัยเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผู้ตรวจสอบภายในกลุ่มประกันภัยฯ พิจารณาระดับความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับปานกลาง และประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมในระดับมาก ดังนั้นความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ยอมรับได้ต้องอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ พอที่จะลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับต่ำ พอที่จะยอมรับได้ แต่ แต่กลุ่มประกันภัยฯ ยังคงให้ความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงจากวิธีการตรวจสอบในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ความไม่สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว เป็นผลดีต่อองค์กรเพราะผลที่ได้รับก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

5.2.3 การใช้องค์ประกอบความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบภายในไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในสรุปได้ว่าประเภทของธุรกิจ ขนาดเงินทุนจดทะเบียนของธุรกิจระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ระดับความคิดเห็นในการประเมินปัจจัยองค์ประกอบความเสี่ยงและปัจจัยองค์ประกอบการควบคุมภายใน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาของผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหลายประการ อาทิ เช่น

5.3.1 การประเมินปัจจัยความเสี่ยงเพื่อวางแผนตรวจสอบภายในต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อรองรับงานตรวจสอบภายใน ซึ่งมีความสำคัญต่อองค์กรในการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อสร้างเครื่องมือให้กับองค์กร

5.3.2 ในการวิจัยเรื่องต่อไป จึงควรศึกษาว่าบริษัทต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานตรวจสอบภายในได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือไม่ และแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้ทราบว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กรได้ให้ความสำคัญต่องานด้านตรวจสอบภายใน อย่างแท้จริงเพียงใด

5.3.3 ผู้วิจัยยังมีความเชื่อมั่นในการทำวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยง ในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ที่จะนำไปเป็นแนวทางให้ผู้ตรวจสอบหรือผู้ที่สนใจทั่วไปได้ข้อมูล ความชัดเจนของปัจจัยเสี่ยงที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- สภาวิชาชีพบัญชี. (2544). **มาตรฐานการสอบบัญชี**. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2547). **มาตรฐานสากล . ทรงสิทธิ์วรรณ**.
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2545). **การตรวจสอบและการควบคุมภายใน . กทม. : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**.

ภาษาอังกฤษ

- Graham w. Cossarat (2004), **Auditing Modern**, John wiley& Son Ltd.
- The Atrium, Southern Grate, Chichester West Susses PO19 85Q, England
- Sandra Wasller Shetion O. Ray Whittington, and David Landsitel . **Auditing Firm's**

ภาคผนวก ก

มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing)

มาตรฐานด้านคุณสมบัติ (Attribute Standards)

1000 – วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของงานตรวจสอบภายในควรกำหนดให้ชัดเจนไว้ในกฎบัตรของงานตรวจสอบภายใน ทั้งนี้ควรสอดคล้องกับมาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการขององค์กร

1000.A1 – การตรวจสอบภายในที่มีลักษณะเป็นงานบริการให้ความเชื่อมั่นแก่องค์กรควรกำหนดไว้ในกฎบัตรของงานตรวจสอบภายใน และหากมีการให้บริการลักษณะนี้แก่บุคคลหรือองค์กรภายนอก ก็ควรระบุไว้ในกฎบัตรเช่นเดียวกัน

1000.C1 – การตรวจสอบภายในที่มีลักษณะเป็นงานบริการให้คำปรึกษา ควรระบุไว้ในกฎบัตรของงานตรวจสอบภายใน

1100 – ความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรม

การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในควรมีความเป็นอิสระ และผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม

1110 – ความเป็นอิสระภายในองค์กร

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบภายในควรขึ้นตรงต่อผู้บริหารในระดับที่เอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มที่ ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1110.A1 – กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรปลอดจากการแทรกแซงใด ๆ

1120 – ความเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบ

ผู้ตรวจสอบภายในควรมีทัศนคติที่เป็นกลางไม่ลำเอียงและไม่มีอคติ และหลีกเลี่ยงในเรื่องของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflicts of Interest)

1130 – เหตุบั่นทอนความเป็นอิสระหรือความเที่ยงธรรม

กรณีที่มีความเป็นอิสระหรือความเที่ยงธรรมถูกบั่นทอนไม่ว่าจะโดยข้อเท็จจริง หรือโดยเหตุการณ์ที่ปรากฏอันอาจชักนำให้เข้าใจเช่นนั้น ควรเปิดเผยรายละเอียดของเหตุบั่นทอนดังกล่าวต่อผู้เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม โดยลักษณะของการเปิดเผยควรขึ้นอยู่กับเหตุบั่นทอนที่เกิดขึ้น

1130.A1 – ผู้ตรวจสอบภายในควรละเว้นการประเมินงานที่ตนเองเคยรับผิดชอบมาก่อน การที่ผู้ตรวจสอบภายในให้บริการให้ความเชื่อมั่นแก่กิจกรรมที่ผู้ตรวจสอบภายในเคยรับผิดชอบในรอบปีที่ผ่านมา อาจทำให้พิจารณาได้ว่าเป็นเหตุบั่นทอนความเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน

1130.A2 – การกิจให้ความเชื่อมั่นแก่กิจกรรมที่หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบรับผิดชอบควบคุมดูแลโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบภายใน

1130.C1 – ผู้ตรวจสอบภายในสามารถให้บริการให้คำปรึกษาในงานที่ตนเองเคยรับผิดชอบมาก่อนได้

1130.C2–ถ้าผู้ตรวจสอบภายในพิจารณาว่าอาจมีเหตุบั่นทอนความเป็นอิสระหรือความเที่ยงธรรมในงานบริการให้คำปรึกษาใด ๆ ผู้ตรวจสอบภายในควรเปิดเผยให้ผู้รับบริการได้รับทราบก่อนรับภารกิจนั้น

1200 – ความเชี่ยวชาญและความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ

ภารกิจการตรวจสอบภายในควรกระทำด้วยความเชี่ยวชาญและความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ

1210 – ความเชี่ยวชาญเชิงวิชาชีพ

ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กิจกรรมตรวจสอบภายในควรดำเนินการโดยผู้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ

1210.A1 – หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากภายนอก หากพนักงานในหน่วยงานตรวจสอบภายในขาดความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของภารกิจ

1210.A2 – ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความรู้เพียงพอที่สามารถระบุข้อบกพร่องของการทุจริต แต่ไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเทียบเท่ากับผู้มีหน้าที่โดยตรงในการสืบสวนและสอบสวนการทุจริต

1210.A3 – ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความเสี่ยง การควบคุม เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้เทคนิคการตรวจสอบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าผู้ตรวจสอบภายในทุกคนต้องมีความเชี่ยวชาญเทียบเท่ากับผู้ตรวจสอบภายในที่รับผิดชอบงานตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง

1210.C1 – หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรปฏิเสธการให้คำปรึกษา หรือควรขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากภายนอก หากพนักงานในหน่วยงานตรวจสอบภายในขาดความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่น ที่จำเป็นต่อการให้บริการให้คำปรึกษานั้น ไม่ว่าเพียงบางส่วนหรือทั้งหมดของภารกิจ

1220 – ความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ

ผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง และใช้ทักษะเชิงผู้ตรวจสอบภายในที่มีความรู้ ความสามารถและความรอบคอบ อย่างสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม ความระมัดระวังเชิงวิชาชีพไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีความผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้น

1220.A1 – ผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การขยายขอบเขตของงานที่ตรวจสอบเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
- ความซับซ้อน ความมีนัยสำคัญ และความสำคัญของงานที่ให้ความเชื่อมั่น
- ความเพียงพอและประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแล
- ความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาด ความผิดพลาด หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างมีนัยสำคัญ
- ความคุ้มค่าของความเชื่อมั่นต่อผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่องค์กร

1220.A2 – ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ ผู้ตรวจสอบภายในควรพิจารณาใช้คอมพิวเตอร์ และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ เป็นเครื่องมือช่วยในงานตรวจสอบ

1220.A3 – ผู้ตรวจสอบภายในควรตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อเป้าหมายการดำเนินงานและทรัพยากรขององค์กร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ตรวจสอบภายในจะได้ใช้ความระมัดระวังเชิงวิชาชีพในกระบวนการให้ความเชื่อมั่นแล้ว ก็ไม่อาจเป็นหลักประกันว่าจะสามารถบ่งชี้ถึงความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญได้ทั้งหมด

1220.C1 – ผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติงานในคำปรึกษาด้วยความระมัดระวังเชิงวิชาชีพ โดยคำนึงถึง

- ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับคำปรึกษา รวมทั้งลักษณะของงาน เวลา และการสื่อสารผลของภารกิจ
- ความซับซ้อนและขอบเขตของงานที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจ
- ความคุ้มค่าของภารกิจการให้คำปรึกษาต่อผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่องค์กร

1230 – การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ผู้ตรวจสอบภายในควรแสวงหาความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพ

1300 – โครงการประกันและปรับปรุงคุณภาพ

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรพัฒนาและดำเนินโครงการประกันและปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้ครอบคลุมทุกกิจกรรมของการตรวจสอบภายในพร้อมทั้งติดตามประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ประกอบด้วยการประเมินคุณภาพเป็นระยะ ๆ จากทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่องซึ่งแต่ละโครงการ ควรช่วยให้กิจกรรมการตรวจสอบภายในเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรและเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่างานตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติตามสอดคล้องกับมาตรฐาน และประมวลจรรยาบรรณของการตรวจสอบภายใน

1310 – การประเมินโครงการประกันและปรับปรุงคุณภาพ

กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรกำหนดกระบวนการในการติดตามผลและประเมินประสิทธิผลโดยรวมของโครงการประกันและปรับปรุงคุณภาพ กระบวนการประเมินดังกล่าวควรมีการประเมินทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

1311 – การประเมินภายในองค์กรการประเมินผลจากภายในองค์กรควรประกอบด้วย

- การสอบทานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในตามปกติ
- การสอบทานเป็นระยะโดยใช้วิธีประเมินตนเอง หรือสอบทานโดยบุคคลอื่นภายใน

องค์กรที่มีความรู้เกี่ยวกับ มาตรฐาน และการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

1312 – การประเมินจากภายนอกองค์กร

การประเมินจากภายนอกองค์กร เช่น การสอบทาน การประกันคุณภาพ ควรจัดให้มีขึ้นอย่างน้อยทุกห้าปีต่อครั้งโดยผู้ประเมินหรือคณะผู้ประเมินจากภายนอกองค์กรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความเป็นอิสระ

1320 – การรายงานผลการประเมินโครงการประกันและปรับปรุงคุณภาพ

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรรายงานผลการประเมินจากภายนอกองค์กรต่อคณะกรรมการขององค์กร

1330 – การใช้ข้อความ “ปฏิบัติตามมาตรฐาน”

ผู้ตรวจสอบภายในได้รับการสนับสนุนให้รายงานว่า กิจกรรมงานตรวจสอบภายในของตนได้ “ปฏิบัติตาม มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน” อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจสอบภายในจะใช้ข้อความดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อผลการประเมินผลของโครงการปรับปรุงคุณภาพได้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมตรวจสอบภายในนั้นได้ปฏิบัติตาม มาตรฐานจริง

1340 – การเปิดเผยข้อมูลการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานแม้ว่ากิจกรรมการตรวจสอบภายในควรดำเนินตาม มาตรฐานทุกประการและผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติตาม ประมวลจริยบรรณ แต่อาจจะมีบางกรณี que ผู้ตรวจสอบภายในไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานและประมวลจริยบรรณ ได้ทุกประการ ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่ผลกระทบต่อขอบเขตหรือการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในควรเปิดเผยการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานและประมวลจริยบรรณ รวมทั้งผลกระทบต่อผู้บริหารระดับสูงหรือคณะกรรมการขององค์กรทราบ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Performance Standards)

2000 – การจัดการกิจการการตรวจสอบภายใน

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรจัดการกิจกรรมการตรวจสอบภายในอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการตรวจสอบภายในเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร

2010 – การวางแผน

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรจัดทำแผนงานตรวจสอบตามความเสี่ยง (Risk – based Plan) เพื่อกำหนดความสำคัญของแต่ละกิจกรรมที่จะตรวจสอบให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

2010.A1 – แผนภารกิจของกิจกรรมการตรวจสอบภายในควรจัดทำอย่างน้อยปีละครั้งโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยง และควรนำข้อมูลข่าวสารจากผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการขององค์กรมาใช้ประกอบการพิจารณาในการทำแผนด้วย

2010.C1 – ในการพิจารณารับงานให้คำปรึกษา หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรพิจารณาถึงโอกาสที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง การเพิ่มคุณค่าและการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร และควรบรรจุภารกิจที่รับไว้นั้นลงในแผนด้วย

2020 – การนำเสนอและอนุมัติแผนงานตรวจสอบ

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรนำเสนอแผนงานตรวจสอบและทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแผนระหว่างกาลที่มีนัยสำคัญต่อผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการขององค์กรเพื่อสอบถามและอนุมัติ ในกรณีที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรหัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรแจ้งถึงผลกระทบที่จะมีต่อแผนงานด้วย

2030 – การจัดการทรัพยากร

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรมั่นใจว่าทรัพยากรสำหรับงานตรวจสอบมีความเหมาะสม เพียงพอและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2040 – นโยบายและวิธีการปฏิบัติงาน

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรกำหนดนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับกิจกรรมการตรวจสอบภายใน

2050 – การประสานงาน

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงานกับผู้ให้บริการด้านการให้ความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าขอบเขตงานที่ตรวจสอบนั้นครอบคลุมเรื่องที่สำคัญอย่างเหมาะสมแล้วและเพื่อลดการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกัน

2060- การรายงานต่อคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรรายงานต่อคณะกรรมการขององค์กรและผู้บริหารระดับสูงเป็นระยะๆ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนผลการดำเนินงานตามแผนงาน รายงานดังกล่าวควรระบุถึงประเด็นความเสี่ยงและการควบคุมที่มีนัยสำคัญ ประเด็นการกำกับดูแล ตลอดจนประเด็นอื่นๆ ที่คณะกรรมการขององค์กรและผู้บริหารระดับสูงต้องการทราบ

2100- ลักษณะของงาน

กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรจะสามารถประเมินและช่วยสนับสนุนให้มีการปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแล โดยให้วิธีการที่เป็นระบบและเป็นระเบียบ

2110- การบริหารความเสี่ยง

กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรช่วยองค์กรโดยการบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และสนับสนุนให้มีการปรับปรุงระบบบริหารและควบคุมความเสี่ยง

2110.A1- กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรมีการติดตามดูแลและประเมินประสิทธิผลของระบบบริหารความเสี่ยงขององค์กร

2110.A2- กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรประเมินความเสี่ยงขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับดูแลการดำเนินงานและระบบสารสนเทศขององค์กรในเรื่องต่อไปนี้

- ความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงิน และข้อมูลการดำเนินงาน
- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- การดูแลรักษาทรัพย์สิน
- การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และสัญญา

2110.C1-ระหว่างภารกิจการให้คำปรึกษาผู้ตรวจสอบภายในควรระบุความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมตามภารกิจ และระมัดระวังการมีอยู่ของความเสี่ยงอื่นๆ ที่มีนัยสำคัญ

2110.C2-ผู้ตรวจสอบภายในควรผสมผสานและนำความรู้ในเรื่องของความเสี่ยงที่ได้มาจากการให้บริการให้คำปรึกษาไปใช้ในกระบวนการกำหนดและประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญขององค์กร

2120- การควบคุม

กิจกรรมการควบคุมการตรวจสอบภายในควรมีส่วนช่วยให้องค์กรคงไว้ซึ่งการควบคุมที่มีประสิทธิภาพโดยใช้การประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบควบคุม และสนับสนุนให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2120.A1- โดยอาศัยผลของการประเมินความเสี่ยงกิจกรรมการตรวจสอบภายในจะทำการประเมินความเพียงพอและประสิทธิผลของการควบคุมโดยให้ครอบคลุมถึงการกำกับดูแล การดำเนินงาน และระบบสารสนเทศ ทั้งนี้รวมไปถึงเรื่องต่อไปนี้

- ความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ทางข้อมูลทางการเงินและข้อมูลการดำเนินงาน
- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- การดูแลรักษาทรัพย์สิน
- การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และสัญญา

2120.A2- ผู้ตรวจสอบภายในควรทราบถึงขอบเขตของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตามโครงการซึ่งได้กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

2120.A3- ผู้ตรวจสอบภายในควรตรวจทานความสอดคล้องของผลการดำเนินงานและโครงการต่างๆ กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานและโครงการต่างๆ ได้รับการนำไปปฏิบัติจริงและได้ผลดังที่กำหนด

2120.A4- การประเมินการควบคุมจำเป็นต้องมีเกณฑ์วัดที่เหมาะสม ผู้ตรวจสอบควรทราบเกณฑ์ที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้เพื่อวัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์และใช้เกณฑ์นั้นในการควบคุม หากผู้ตรวจสอบเห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวไม่เหมาะสมผู้ตรวจสอบควรร่วมกับผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อไป

2120.C1- ระหว่างการให้บริการคำปรึกษา ผู้ตรวจสอบควรระบุการควบคุมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมตามภารกิจและระมัดระวังถึงการมีอยู่ของจุดอ่อนของการควบคุมที่มีนัยสำคัญ

2120.C2- ผู้ตรวจสอบภายในควรผสมผสานและนำความรู้ในเรื่องของการควบคุมที่ได้มาจากการให้บริการให้คำปรึกษาไปใช้ในกระบวนการกำหนดและประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญขององค์กร

2130- การกำกับดูแล

กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรสามารถประเมินและให้คำแนะนำได้อย่างเหมาะสมเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมและคุณค่าที่เหมาะสมภายในองค์กร
- เพื่อให้หลักประกันว่าการบริหารและการจัดองค์กรมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบในผลงานตามหน้าที่
- เพื่อสื่อสารข้อมูลความเสี่ยงและการควบคุมไปยังส่วนงานต่างๆ ภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อประสานงานและสื่อสารข้อมูลระหว่างคณะกรรมการขององค์กรผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บริหารขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2130.A1-กิจกรรมการตรวจสอบภายในควรประเมินการวางแผน การนำไปปฏิบัติ และความมีประสิทธิภาพของวัตถุประสงค์ โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมขององค์กร

2130.C1-วัตถุประสงค์ของภารกิจให้คำปรึกษาควรสอดคล้องกับคุณค่าและเป้าหมายโดยรวมขององค์กร

2200- การวางแผนภารกิจ

ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำและบันทึกแผนของแต่ละภารกิจที่รับผิดชอบ โดยแสดงถึงขอบเขต วัตถุประสงค์ เวลา และการใช้ทรัพยากร เพื่อภารกิจนั้นๆ

2201- ข้อพิจารณาในการวางแผน

ในการวางแผนภารกิจนั้น ผู้ตรวจสอบควรคำนึงถึง

- วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จะสอบทานและวิธีการที่จะใช้ในการ ควบคุมผลการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น
- ความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของกิจกรรม วัตถุประสงค์ ทรัพยากรและ ดำเนินงาน ตลอดจนวิธีการที่จะใช้ในการจัดการกับผลกระทบ ที่เกิดจากรiskให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- ความเพียงพอและความมีประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมของกิจกรรม นั้นเมื่อเปรียบเทียบกับกรอบปฏิบัติ หรือแบบจำลองควบคุม (Control framework and model) ที่เกี่ยวข้องกัน
- โอกาสที่จะปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมสำหรับกิจกรรมนั้น อย่างมีนัย

2201.A1 - ในภารกิจที่เป็นการให้บริการแก่องค์กรภายนอก ผู้ตรวจสอบควรทำความเข้าใจกับผู้รับบริการเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตความรับผิดชอบ และความคาดหวัง

อื่นๆ ของผู้รับบริการรวมทั้งข้อจำกัดในการเผยแพร่ผลงานและการเข้าถึงเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ

2201.C1 –ในการกิจให้คำปรึกษา ผู้ตรวจสอบควรทำความเข้าใจกับผู้รับบริการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตความรับผิดชอบ และความคาดหวังอื่นๆ ของผู้รับบริการในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญ ควรบันทึกเรื่องที่ทำให้เข้าใจไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

2210- วัตถุประสงค์ของภารกิจ

ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในแต่ละภารกิจ

2210.A1- ผู้ตรวจสอบควรประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตรวจสอบ วัตถุประสงค์ของภารกิจควรสอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยง

2210.A2- ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของภารกิจ ผู้ตรวจสอบควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาดความผิดพลาด การฝ่าฝืน และความเสี่ยงอื่นๆ ที่มีนัยสำคัญ

2210.C1- วัตถุประสงค์ของการให้บริการให้คำปรึกษาควรระบุถึงความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแลภายในขอบเขตที่ตกลงร่วมกับผู้บริการ

2220- ขอบเขตของภารกิจ

ควรมีการกำหนดขอบเขตของภารกิจให้เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2220.A1- ขอบเขตของภารกิจควรครอบคลุมการพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ระบบงาน การบันทึกข้อมูล บุคลากร และทรัพย์สินที่มีตัวตน รวมถึงส่วนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของบุคคลที่สาม

2220.A2- ในระหว่างภารกิจให้ความเชื่อมั่น หากผู้รับบริการต้องการบริการให้คำปรึกษาในเรื่องที่มีนัยสำคัญ ผู้ตรวจสอบควรทำความเข้าใจกับผู้รับบริการเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตความรับผิดชอบ และความคาดหวังอื่นๆ ของผู้รับบริการ และในการสื่อสารผลของภารกิจ การให้คำปรึกษาผู้ตรวจสอบควรปฏิบัติตามมาตรฐานในเรื่องการให้คำปรึกษา

2220.C1- ในการให้บริการให้คำปรึกษา ผู้ตรวจสอบควรให้ความมั่นใจว่าได้กำหนดขอบเขตของภารกิจให้เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่างการดำเนินการหากมีข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามขอบเขตที่กำหนดไว้ได้ผู้ตรวจสอบควรหารือกับผู้รับบริการถึงข้อจำกัดดังกล่าวเพื่อพิจารณาว่าจะดำเนินการต่อไปหรือไม่

2230- การจัดสรรทรัพยากรสำหรับภารกิจ

ผู้ตรวจสอบควรกำหนดทรัพยากรให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจ การจัดสรรบุคลากรขึ้นอยู่กับลักษณะและความยากง่ายของภารกิจตลอดจนข้อจำกัดในเรื่องเวลา และทรัพยากรที่มีอยู่

2240- แนวทางการปฏิบัติงานตามภารกิจ

ผู้ตรวจสอบควรจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แนวทางการปฏิบัติงานดังกล่าวควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร

2240.A1- แนวทางการปฏิบัติงานควรกำหนดวิธีการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และบันทึกข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงาน แนวทางการปฏิบัติงานดังกล่าวควรได้รับการอนุมัติก่อนการนำไปปฏิบัติ และหากมีการเปลี่ยนแปลงควรดำเนินการขอรับการอนุมัติโดยทันที

2240.C1- แนวทางการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาอาจมีรูปแบบและสาระที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ๆ

2300- การปฏิบัติการกิจ

ผู้ตรวจสอบควรการระบุ วิเคราะห์ ประเมินและบันทึกข้อมูลให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2310- การระบุข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจสอบควรระบุและรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติการกิจให้เพียงพอ น่าเชื่อถือ มีความเกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

2320- การวิเคราะห์และประเมินผล

ข้อสรุปและผลการปฏิบัติการกิจของผู้ตรวจสอบควรอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ และการประเมินผลที่เหมาะสม

2330- การบันทึกข้อมูล

ผู้ตรวจสอบภายในควรบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนข้อสรุปและผลการปฏิบัติการกิจ

2330.A1- หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรควบคุมการเข้าถึงบันทึกและข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติการกิจ การเผยแพร่ข้อมูลให้แก่บุคคลภายนอกต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารระดับสูงและหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายก่อนตามความเหมาะสม

2330.A2- หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษบันทึกและข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติการกิจ ระยะเวลาในการเก็บรักษาควรสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์กรและทางการ หรือความจำเป็นอื่นๆ

2330.C1- หัวหน้าผู้บริหารงานควรกำหนดนโยบายในการเก็บและการดูแลรักษบันทึกและข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติการกิจรวมถึงนโยบายในการเผยแพร่ต่อบุคคลภายในและภายนอกองค์กร นโยบายดังกล่าวควรสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์กรและทางการ หรือความจำเป็นอื่นๆ

2340- การกำกับกับการปฏิบัติการกิจ

ควรมีการกำกับดูแลการปฏิบัติการกิจที่เหมาะสมเพื่อให้มั่นใจว่าการกิจได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผลงานมีคุณภาพ และผู้ปฏิบัติการกิจมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

2400- การรายงานผล การปฏิบัติการกิจ

ผู้ตรวจสอบควรรายงานผลการปฏิบัติการกิจโดยไม่ชักช้า

2410- เกณฑ์ของการรายงานผลการปฏิบัติการกิจ

การรายงานผลการปฏิบัติการกิจควรรวมถึงวัตถุประสงค์และขอบเขตของการกิจ ตลอดจนข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และแผนเพื่อนำไปปฏิบัติ

2410.A1- ในรายงานสรุปผลการปฏิบัติการกิจผู้ตรวจสอบ ควรมีความเห็นและหรือข้อสรุปในภาพรวมตามความเหมาะสม

2410.A2- ในรายงานสรุปผลการปฏิบัติการกิจผู้ตรวจสอบควรรายงานผลงานที่เป็นที่น่าพอใจของผู้รับการตรวจด้วย

2410.A3- เมื่อมีการเผยแพร่ผลการตรวจสอบต่อบุคคลภายนอกองค์กร ควรระบุข้อจำกัดในการเผยแพร่และผลการตรวจสอบไปใช้ต่อ

2410.C1- การรายงานความคืบหน้าและผลของงานให้คำปรึกษาอาจมีรูปแบบและสาระแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละงานและความต้องการของผู้รับคำปรึกษา

2420- คุณภาพของรายงาน

การรายงานผลการปฏิบัติการกิจควรมีความถูกต้อง เที่ยงตรงชัดเจน รัดกุม สร้างสรรค์ ครบถ้วน และทันกาล

2421- ข้อผิดพลาดและข้อที่ถูกละเลย

กรณีที่รายงานที่ได้ส่งไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อผิดพลาดหรือมีการละเลยในประเด็นที่สำคัญ หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรรีบแก้ไขและจัดส่งฉบับที่แก้ไขแล้วให้แก่ผู้ที่เคยได้รับรายงานทุกราย

2421- การเปิดเผยกรณีไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน

กรณีการไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐาน มีผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจใดๆ ควรมีการเปิดเผยในรายงานผลการตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้

- มาตรฐาน ข้อใดบ้างที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ครบถ้วน
- เหตุผลที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน และ
- ผลกระทบต่อการกิจจากการที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน

2440- การเผยแพร่ผลงานตรวจสอบ

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบ ควรรายงานผลการปฏิบัติงานให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

2440.A1- หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบเป็นผู้รับผิดชอบในการเสนอรายงานสรุปผลการตรวจสอบต่อผู้เกี่ยวข้องที่สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลการตรวจสอบนั้นจะได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสม

2440.A2- ก่อนการเสนอผลการตรวจสอบแก่บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่โดยข้อบังคับทางกฎหมายหรือคำสั่งของทางการ หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควร

- ประเมินความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร
- ปรึกษากับฝ่ายบริหารระดับสูงและหรือที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย ตามความเหมาะสม

- ควบคุมการเผยแพร่ผลการตรวจสอบโดยระบุข้อจำกัดการใช้ผลการ ตรวจสอบ

2440.C1- หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบเป็นผู้รับผิดชอบในการเสนอรายงานสรุปผลการให้บริการให้คำปรึกษาต่อผู้รับบริการ

2440.C2- ระหว่างให้บริการให้คำปรึกษา อาจมีการพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแล หากประเด็นนั้นๆ มีสาระสำคัญต่อองค์กร ผู้ตรวจสอบควรรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการขององค์กรทราบ

2500- การติดตามผลการตรวจสอบ

หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรสร้างและรักษาไว้ซึ่งระบบการติดตามการไม่ปฏิบัติตามผลการตรวจสอบที่ได้รายงานต่อฝ่ายจัดการแล้ว

2500.A1- หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรจัดให้มีกระบวนการติดตามผลการตรวจสอบ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขนั้น ฝ่ายจัดการได้นำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพหรือผู้บริหารระดับสูงได้ยอมรับความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตาม

2500.C1- ในกิจกรรมการตรวจสอบควรมีการติดตามการไม่ปฏิบัติตามผลของภารกิจให้คำปรึกษาตามขอบเขตที่ได้ตกลงไว้กับผู้รับบริการ

2600- ข้อยุติ การยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายจัดการ

เมื่อหัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบเห็นว่าความเสี่ยงที่เหลืออยู่ที่ฝ่ายจัดการยอมรับนั้น อาจจะไม่อยู่ในระดับที่องค์กรจะยอมรับได้ หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบควรหารือกับผู้บริหารงานระดับสูง หากยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ หัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบและผู้บริหารระดับสูงควรร่วมกันเสนอต่อคณะกรรมการหาข้อยุติ

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม
แบบสอบถาม โครงการวิจัย

เรื่อง “การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจและผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประเภทขององค์กรธุรกิจ

☐ ธนาคาร	☐ เงินทุนและหลักทรัพย์
☐ ประกันภัยและประกันชีวิต	

2. จำนวนเงินทุนจดทะเบียน

☐ ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท	☐ 4,000 -8,000 ล้านบาท
☐ 8,001-12,000 ล้านบาท	☐ 12,001-16,000 ล้านบาท
☐ 16,001-20,000 ล้านบาท	☐ มากกว่า 20,000 ล้านบาท

3. ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ Chief Audit Execution (CAE) หัวหน้าหน่วยงานฝ่ายตรวจสอบภายใน
☐ ผู้บริหารฝ่ายการเงิน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง

5. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี	☐ 31 – 35 ปี
☐ 36 - 40 ปี	☐ 41 - 45 ปี
☐ 46 - 50 ปี	☐ มากกว่า 51 ปี

6. วุฒิทางวิชาชีพ

☐ CIA	☐ CPA
☐ CISA	☐ อื่น ๆ

7. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
☐ สูงกว่าปริญญาโท	

8. คณะ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ บริหารธุรกิจ	☐ การบัญชี	☐ การเงิน
☐ เศรษฐศาสตร์	☐ นิติศาสตร์	☐ รัฐศาสตร์
☐ อื่นๆโปรดระบุ.....		

9. ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน

☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1 – 5 ปี	☐ 6 – 10 ปี
☐ 11 – 20 ปี	☐ 20 ปี ขึ้นไป	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยง

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในสำหรับรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent risk factors)	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม					
มีผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายทุกไตรมาส					
มีผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาส					
มีการกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
มีการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าทุกไตรมาส					
มีการสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน					
มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
สถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมีการแข่งขันสูง					
ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ					
บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลูกค้าก่อนข้างมาก					
ความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่นที่เป็นลูกค้า					

	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
หลักของกิจการมีสูงขึ้น					
ความต้องการในการใช้บริการของลูกค้าลดต่ำลงมาก					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
การจัดทางการเงินใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารไม่ทันเวลา					
การจัดทางการเงินใช้ต้นทุนสูงมาก					
งบการเงินให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเสียหาย					
ระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริง เช่น การวางแผนธุรกิจ งบประมาณ ฯลฯ ไม่เพียงพอ					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
ความเชื่อถือได้ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสาร					
การรายงานผลของการบริหารมีความขัดแย้งแตกต่าง และไม่เพียงพอ					
ด้านการติดตามผล					
มีความไม่เหมาะสมในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการควบคุมที่มีความสำคัญ					
มีการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความประพฤติข้อปฏิบัติด้านจริยธรรมทุกปี					
การร้องเรียนของลูกค้าอยู่ในระดับสูง					

ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม(Control risk factors)					
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
บริษัทได้กำหนดนโยบาย และ แนวทางปฏิบัติในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศรยาบรรณหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงาน ทุกคนทราบ					
ผู้บริหารของบริษัทได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม					
บริษัทมีการกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงานไว้ครบถ้วนและเป็นลายลักษณ์อักษร					
บริษัทมีการกำหนดควิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์ทาง					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
บริษัทมีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลรายการบัญชี ความเสียหาย การรั่วไหล หรือการทุจริตได้ง่าย					
บริษัทมีการพิจารณาระดับความรุนแรงของความเสียหายและความเสียหายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น					
บริษัทมีการระบุถึงปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลรายการบัญชี					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					

ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม(Control risk factors)					
ด้านกิจกรรมการควบคุม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
กิจการมีการแบ่งแยกหน้าที่ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว					
บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ชัดเจน					
ผู้บริหารแก้ไขจุดบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่พบจากการติดตามประเมินผลอย่างทันทั่วทั้งที่					
มีการรายงานผลการติดตามการประเมิน และการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร					
ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection risk factors)					
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
มีการปฏิบัติงานที่สำคัญในต่างประเทศซึ่งเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย					
ด้านการประเมินความเสี่ยง(Risk assessment)					
การรับคืนสินค้าอยู่ในระดับสูง					
มีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงินหรือฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญ					
มีรายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อองค์กร					
มีการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือสินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ					

	ระดับความคิดเห็น				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
ด้านกิจกรรมการควบคุม (Control activities)					
ขาดการประสานงานกันระหว่างฝ่ายบัญชี และผู้มีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูล					
ระบบบัญชีมีความยุ่งเหยิง					
มีความไม่เหมาะสมของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้า					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร(Information and Communication)					
วิธีการพิสูจน์ความถูกต้อง และข้อยกเว้นในการสื่อสาร มีความไม่เพียงพอ และแตกต่างจากแผนการปฏิบัติที่ได้วางไว้					
ด้านการติดตามผล(Monitoring)					
มีการกระทบยอดระหว่างบัญชีย่อย และบัญชีคุมทุกเดือน					
มีการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญ					
ผู้ถือหุ้นส่วนน้อย และเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญ ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ					
บริษัทแม่ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ					
ผู้มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของกิจการได้ง่าย					
ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบ (Audit trail) ไว้อย่างเพียงพอ					

	ระดับความคิดเห็น				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
ความคิดเห็นอื่นๆ					
ในความคิดเห็นของท่าน องค์กรประกอบความเสี่ยงในการตรวจสอบทั้ง 3 องค์กรประกอบ <u>ความเสี่ยงใดสำคัญที่สุดในระดับใด</u> ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ					
ในความคิดเห็นของท่าน องค์กรประกอบในการควบคุมทั้ง 5 ด้าน <u>ด้านใดสำคัญที่สุดในระดับใด</u> ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยงด้าน ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามผล					
ท่านคิดว่าองค์กรของท่านมีความเสี่ยงอยู่ในระดับใดในแต่ <u>ละองค์กรประกอบ ต่อไปนี้</u> ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ และความเสี่ยงรวม					

	ใช่	ไม่ใช่
คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีหน่วยงานประเมินความเสี่ยง		
กลยุทธ์ขององค์กรสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้		
พนักงานทุกคนในองค์กรเข้าใจปรัชญาในการบริหารความเสี่ยงขององค์กร		
พนักงานทุกคนทราบระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้		
คณะกรรมการบริษัทมีการประเมินปัจจัยเสี่ยงทั้งภายนอกและภายในเพื่อพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น		
คณะกรรมการบริษัทได้มีการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ และข้อกฎหมายที่อาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจในอนาคต		
บริษัทกำหนดให้มีมาตรการในการติดตามที่เป็น สาเหตุของปัจจัยความเสี่ยง รวมทั้งมาตรการใน การลดความเสี่ยง		
บริษัทได้แจ้งให้พนักงานทุกคนที่เกี่ยวข้องรับทราบ และปฏิบัติตามมาตรการบริหารความ เสี่ยงที่กำหนดไว้		
บริษัทมีการติดตามหน่วยงานต่างๆทุกหน่วยงานว่าได้ปฏิบัติตามแผนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้		

ส่วนที่ 3 การบริหารความเสี่ยง

ข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DRU

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม โครงการวิจัย

เรื่อง “การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจและผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประเภทขององค์กรธุรกิจ

☐ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	☐ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
☐ กลุ่มทรัพยากร	☐ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. จำนวนเงินทุนจดทะเบียน
☐ ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท	☐ 4,000 -8,000 ล้านบาท
☐ 8,001-12,000 ล้านบาท	☐ 12,001-16,000 ล้านบาท
☐ 16,001-20,000 ล้านบาท	☐ มากกว่า 20,000 ล้านบาท

3. ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ☐ หัวหน้าหน่วยงานฝ่ายตรวจสอบภายใน
- ☐ ผู้บริหารฝ่ายการเงิน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง

5. อายุ

- ☐ ตั้งแต่ 30 ปีลงมา ☐ 31 – 35 ปี
- ☐ 36 - 40 ปี ☐ 41 - 45 ปี
- ☐ 46 - 50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี

6. วุฒิทางวิชาชีพ

- ☐ CIA ☐ CPA
- ☐ CISA ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. วุฒิการศึกษา

- ☐ปริญญาตรี ☐ปริญญาโท
- ☐สูงกว่าปริญญาโท

8. คณะ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ บริหารธุรกิจ	☐ การบัญชี	☐ การเงิน
☐ เศรษฐศาสตร์	☐ นิติศาสตร์	☐ รัฐศาสตร์
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....		

9. ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพตรวจสอบภายใน

☐ 1 – 2 ปี	☐ 3 – 5 ปี	☐ 6 – 10 ปี
☐ 11 – 20 ปี	☐ 20 ปี ขึ้นไป	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยง

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในระดับความเห็นด้วยของท่านในฐานะผู้ตรวจสอบภายในเพื่อประเมินปัจจัยความเสี่ยงสำหรับการวางแผนการตรวจสอบองค์กรธุรกิจของท่าน สำหรับรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent risk factors)	ระดับความเห็นด้วย				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม					
มีผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายทุกไตรมาส					
มีผู้บริหารติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อทราบสภาพการแข่งขันทุกไตรมาส					
มีการกำหนดข้อพึงปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
มีการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าทุกไตรมาส					
มีการสำรวจความล้ำสมัยของเทคโนโลยีทุก 6 เดือน					
มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้งในรอบ 1 ปี					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
สถานการณ์ทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมีการแข่งขันสูง					
ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ					
บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันลดจำนวนลงค่อนข้างมาก					
ความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอื่นที่เป็นลูกค้าหลักขององค์กรมีสูงขึ้น					
ความต้องการในการใช้บริการของลูกค้าลดลงมาก					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
การจัดทำงบการเงินใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารไม่ทันเวลา					
การจัดทำงบการเงินใช้ต้นทุนสูงมาก					
งบการเงินให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับความเสียหาย					
ระบบการวางแผนและระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานจริง เช่น การวางแผนธุรกิจ งบประมาณ ฯลฯ ไม่เพียงพอ					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
ความเชื่อถือได้ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสารมีค่อนข้างน้อย					
การรายงานผลของการบริหารมีความขัดแย้ง แตกต่าง และไม่เพียงพอ					
ด้านการติดตามผลและประเมินผล					
มีความไม่เหมาะสมในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการควบคุมที่มีความสำคัญ					

ปัจจัยความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent risk factors)	ระดับความเห็นด้วย				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
มีการลงลายมือชื่อของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความประพฤติข้อปฏิบัติด้านจริยธรรมทุกปี					
การร้องเรียนของลูกค้ายอยู่ในระดับสูง					
ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม (Control risk factors)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
บริษัทได้กำหนดนโยบาย และ แนวทางปฏิบัติในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนมีการประกาศรยาบรรณหรือข้อปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารและพนักงาน ทุกคนทราบ					
ผู้บริหารของบริษัทได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม					
บริษัทมีการกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงานไว้ครบถ้วนและเป็นลายลักษณ์อักษร					
บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ชัดเจน					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
บริษัทมีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลรายการบัญชี ความเสียหาย การรั่วไหล หรือการทุจริตได้ง่าย					
บริษัทมีการพิจารณาระดับความรุนแรงของความเสี่ยงและความเสียหายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น					
บริษัทมีการระบุถึงปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงข้อมูลรายการบัญชี					
บัญชีมีการให้โบนัสโดยอิงผลประกอบการ					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
กิจการมีการแบ่งแยกหน้าที่ไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว					
รายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและการควบคุมโดยผู้มีอำนาจ โดยใช้หลักการอนุมัติรายการ					
มีการออกแบบเอกสารอย่างดีที่จะช่วยให้บันทึกข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้อง					
การให้หมายเลขเรียงลำดับเลขที่เอกสารไว้ล่วงหน้า					

ปัจจัยความเสี่ยงจากการควบคุม (Control risk factors)	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
มีการบันทึกการบัญชีทันทีที่เกิดรายการค้า					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
มีสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระสนับสนุนเรื่องที่ต้องทำการตัดสินใจได้ทันเวลา					
มีสารสนเทศที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และสะท้อนผลการดำเนินงานตามความเป็นจริง					
ด้านการติดตามผล					
มีการติดตามและประเมินผลระบบการควบคุมภายในโดยฝ่ายตรวจสอบภายใน					
มีระบบการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง					
ผู้บริหารแก้ไขจุดบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่พบจากการติดตามประเมินผลอย่างทันทั่วถึง					
มีการรายงานผลการติดตามการประเมิน และการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร					
ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection risk factors)	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
มีการปฏิบัติงานที่สำคัญในต่างประเทศซึ่งเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
การรับคืนสินค้าอยู่ในระดับสูง					
มีพนักงานคนใหม่ในตำแหน่งทางการเงินหรือฝ่ายปฏิบัติการที่มีความสำคัญ					
มีรายการค้าจำนวนน้อยรายการที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อองค์กร					
มีการยกยอกสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง หรือสินทรัพย์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นเจ้าของ					

ปัจจัยความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection risk factors)	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
ขาดการประสานงานกันระหว่างฝ่ายบัญชี และผู้มีหน้าที่ในการประมวล ข้อมูล					
ระบบบัญชีมีความยุ่งเหยิง					
มีความไม่เหมาะสมของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้า					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
วิธีการพิสูจน์ความถูกต้อง และช้อยกเว้นในด้านการสื่อสารมีความไม่ เพียงพอ และแตกต่างจากแผนการปฏิบัติที่ได้วางไว้					
ด้านการติดตามผล					
มีการกระทบยอดระหว่างบัญชีย่อย และบัญชีคุมทุกเดือน					
มีการลงลายมือชื่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับผิดชอบในงานที่สำคัญ					
ผู้ถือหุ้นส่วนน้อย และเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญไม่มีความเพียงพอในการ พิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของธุรกิจ					
บริษัทแม่ไม่มีความเพียงพอในการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในธุรกรรมของ ธุรกิจ					
ผู้มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของกิจการได้ง่าย					
ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีการเก็บร่องรอยการตรวจสอบสอบ (Audit trail) ไว้อย่างเพียงพอ					

กรุณาระบุระดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงรวมในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน

	ระดับความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงรวม				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ความเสี่ยงสืบเนื่อง					
ความเสี่ยงจากการควบคุม					
ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ					

กรุณาระบุระดับความสำคัญของแต่ละด้านที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงสืบเนื่อง

	ระดับความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงสืบเนื่อง				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
ด้านการติดตามผล					

กรุณาระบุระดับความสำคัญของแต่ละด้านที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการควบคุม

	ระดับความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการควบคุม				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
ด้านการติดตามผล					

กรุณาระบุระดับความสำคัญของแต่ละด้านที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

	ระดับความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการตรวจสอบ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุม					
ด้านการประเมินความเสี่ยง					
ด้านกิจกรรมการควบคุม					
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร					
ด้านการติดตามผล					

ส่วนที่ 3 การบริหารความเสี่ยง

ข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคในการประเมินความเสี่ยง